

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

6

SIRA SAYISI: 365

**Bursa Milletvekili Osman Mesten ve 66
Milletvekilinin Tütün, Tütün Mamulleri
ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair
Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4672) ve
Adalet Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• **2/4672 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Katılma Yazıları 5

- Genel Gerekçesi 9

- Madde Gerekçeleri 11

• **Adalet Komisyonu Raporu**..... 14

• **Muhalefet Şerhleri** 19

• **Teklif Metni**..... 40

• **Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin**..... 40

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Osman Mesten</i> Bursa	<i>Müşerref Pervin Tuba Durgut</i> İstanbul	<i>Rümeysa Kadak</i> İstanbul
<i>İsmail Güneş</i> Uşak	<i>Ahmet Özdemir</i> Kahramanmaraş	<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale
<i>Mustafa Demir</i> İstanbul	<i>Zülfü Demirbağ</i> Elâzığ	<i>Fuat Köktaş</i> Samsun
<i>Recep Uncuoğlu</i> Sakarya	<i>Ziver Özdemir</i> Batman	<i>Hasan Çilez</i> Amasya
<i>Çiğdem Koncagül</i> Tekirdağ	<i>Sermin Balık</i> Elâzığ	<i>Ceyda Çetin Erenler</i> Kütahya
<i>Meliha Akyol</i> Yalova	<i>Ali Şahin</i> Gaziantep	<i>Emine Sare Aydın</i> İstanbul
<i>Kemal Çelik</i> Antalya	<i>Mustafa Kendirli</i> Kırşehir	<i>Selim Gültekin</i> Niğde
<i>Öznur Çalık</i> Malatya	<i>Abdullah Güler</i> İstanbul	<i>Şirin Ünal</i> İstanbul
<i>İbrahim Aydın</i> Antalya	<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara	<i>Semiha Ekinci</i> Sivas
<i>Bahar Ayvazoğlu</i> Trabzon	<i>İsmail Kaya</i> Osmaniye	<i>Ahmet Kılıç</i> Bursa
<i>Arzu Aydın</i> Bolu	<i>Veysel Eroğlu</i> Afyonkarahisar	<i>Ahmet Çakır</i> Malatya
<i>Şahin Tin</i> Denizli	<i>Mehmet Cihat Sezal</i> Kahramanmaraş	<i>Bayram Özçelik</i> Burdur
<i>Abdulkadir Özel</i> Hatay	<i>İsmail Bilen</i> Manisa	<i>Fehmi Küpçü</i> Bolu
<i>Hasan Turan</i> İstanbul	<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum	<i>Semra Kaplan Kıvrırcık</i> Manisa
<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize	<i>Ahmet Aydın</i> Adıyaman	<i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir

<i>İlyas Şeker</i> Kocaeli	<i>Mustafa Arslan</i> Tokat	<i>Metin Çelik</i> Kastamonu
<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Belgin Uygur</i> Balıkesir	<i>Jülide İskenderoğlu</i> Çanakkale
<i>Tülay Kaynarca</i> İstanbul	<i>Asuman Erdoğan</i> Ankara	<i>Yusuf Başer</i> Yozgat
<i>Muhammet Müfit Aydın</i> Bursa	<i>İbrahim Halil Fırat</i> Adıyaman	<i>Yakup Taş</i> Adıyaman
<i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir	<i>Adnan Günnar</i> Trabzon	<i>Rizgin Birlik</i> Şırnak
<i>Emrullah İşler</i> Ankara	<i>Mehmet Ali Özkan</i> Manisa	<i>Fehmi Alpay Özalan</i> İzmir
<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i> Sakarya	<i>İshak Gazel</i> Kütahya	<i>Osman Ören</i> Siirt
	<i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 18/10/2022 tarihinde sunulan 2/4672 Esas No'lu Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi' ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

20/10/2022

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Yasin Uğur

Burdur

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4672 esas nolu “Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

19.10.2022

Vildan Yılmaz Gürel

Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Refik Özen

Bursa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri Ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun Teklifi İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Fatma Aksal

Edirne

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Zülfü Tolga Ağar

Elâzığ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum. Gereğini arz ederim.

Fatma Betül Sayan Kaya

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına dair kanun teklifine imzamı atıyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

19.10.2022

Necip Nasır

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Niyazi Güneş

Karabük

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini arz ederim.

19.10.2022

Ahmet Sorgun

Konya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Zeynep Gül Yılmaz

Mersin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Yücel Menekşe

Nevşehir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Yavuz Ergun

Niğde

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde imzamın olmasını istiyorum. Gereğini saygılarımla arz ederim.

18.10.2022

Zemzem Güleender Açıanal

Şanlıurfa

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

Abdulahat Arvas

Van

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

İrfan Kartal

Van

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4672)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile tütün, tütün mamulleri ve alkol piyasasının düzenlenmesine, tütün, tütün mamulleri ve alkolün Türkiye’de üretimine, iç ve dış alım ile satımına ilişkin usul ve esaslar belirlenmektedir. Ancak, söz konusu Kanunun konusunu teşkil eden tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler yoğun bir şekilde kaçakçılığa ve kayıt dışı üretime konu edilmektedir. Kaçakçılık ve kayıt dışı üretimin sonucu olan haksız rekabetin önlenerek tüm tarafların mali ve teknik mevzuata uygun davranmasının sağlanması, şeffaf ve eşitlikçi bir piyasa tesisi için elzemdir.

Söz konusu eşyanın kaçakçılığa konu edilmesi durumunda oluşan vergi kaybı ve haksız rekabet ortamı ülke ekonomisine zarar verirken, piyasaya arz edilen standart dışı ve kalitesiz ürünler, üretildiği koşullar ve içerdiği maddeler sebebiyle çevre ve toplum sağlığını tehdit etmektedir. Bu nedenle yasa dışı tütün, tütün mamulü ve alkollü içki ticareti ile mücadele faaliyetleri, üzerinde hassasiyetle durulması gereken konulardan birini teşkil etmektedir. Her ne kadar 28/3/2013 tarihli ve 6455 sayılı Kanun ile 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda gerçekleştirilen değişiklik ile kaçakçılık suçunun konusunu oluşturan eşyanın akaryakıt ile tütün, tütün mamulleri, etil alkol, metanol ve alkollü içkiler olması durumunda daha ağır cezalar öngörülmesi ve söz konusu maddelerde belirtilen kaçakçılık suçunu işleyenlerin hapis cezası ile cezalandırılması, kaçakçılık fiilleri ile mücadelede başarıya ulaşılmasını sağlasa da son dönemde ülkemizde, kaçakçılıkla mücadele kapsamında gerçekleştirilen denetimlerde ve yapılan operasyonlarda; yasa dışı yollarla yurt içinde üretilen makaron ile usulsüz bir şekilde piyasaya sürülen sarmalık kıyılmış tütün ve nargile tütünü gibi tütün mamullerinde ciddi artış olduğu tespit edilmiştir. Bahsi geçen sektörde değişen kaçakçılık trendi ve konjonktür ile usulsüzlükler sonucu ortaya çıkan vergi ziyayı, mücadele faaliyetlerinde yeni trende uygun şekilde güncellenmiş etkin bir denetim mekanizması tesisini ve yeni kaçakçılık yöntemlerini önlemeye yönelik caydırıcı yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesini gerekli kılmıştır.

Diğer taraftan, yurt dışından yolcu beraberli muafiyet hakkını aşan miktarlarda getirilerek yurda kaçak yollarla sokulan, yurt içinde de usulsüz şekilde kullanımı için IMEI klonlaması yoluyla sisteme entegre edilmeye çalışılan cep telefonları söz konusu sektörün yapısını bozucu bir etkiye neden olmaktadır. Ülkemizde neredeyse her vatandaşın evinde bulunan IMEI klonlamasına uygun, eski/kullanılmayan cep telefonları IMEI havuzunda yer almakta ve risk teşkil etmektedir. Bu açıdan, kaçakçılık fiillerinin önlenmesinin yanı sıra usulsüzlük teşkil eden hususların engellenmesi vatandaşlarımızın mağdur olmaması açısından da büyük önem arz etmektedir. Nitekim kaçak olarak yurda sokulan cep telefonlarının kullanıma açılması için klonlama işleminin kolaylıkla gerçekleştirilebilmesi ve cep telefonlarına klonlanacak IMEI havuzunun geniş olması gibi etkenler kaçakçılık faaliyetlerinin devam etmesinde önemli role sahiptir. Bu nedenle, kayıt dışı cep telefonlarında kullanılan IMEI havuzunun daraltılması ve usulsüz kullanımının engellenerek caydırıcılığın artırılması konusunda güncel ihtiyaçları karşılar nitelikte değişikliklere ihtiyaç duyulmuştur.

Kanun Teklifiyle bu doğrultuda, 213 sayılı Vergi Usul Kanununda, 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanunda, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununda, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Tütün, tütün mamulleri ve alkollü içecekler; ithali, ihracı ve yurt içi üretimi bulunan eşya grupları arasında yer almaktadır. İç ve dış ticareti ile üretimi yoğun olan bu sektörde faaliyet gösteren firmalar, kanunlarda belirtilen teknik ve ekonomik kriterlere uymakla yükümlü olup, 4733 sayılı Kanun ve ikincil mevzuat ile mali mevzuatta bu alanları düzenleyen hükümler bulunmaktadır.

Teklifle, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesine eklenen (d) fıkrası ile akaryakıtta yapılan düzenlemeye benzer bir şekilde, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile düzenlenen piyasalarda (örneğin; sigara ve makaron) Ürün İzleme Sistemine (ÜİS) usulsüz müdahalenin suç kapsamına alınarak kayıt dışı üretimin önlenmesi amaçlanmış, Hazine ve Maliye Bakanlığınca yetki verilip verilmediğine bakılmaksızın, vergi güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılmasına zorunluluk getirilen özel etiket ve işaretlerle ürünlerin etiketlenmesi veya işaretlenmesi ve etiketlenen veya işaretlenen ürün bilgilerinin kurulan veri merkezine aktarılmasını sağlayan sisteme fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek Hazine ve Maliye Bakanlığınca elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyenler ile bunların gerçeğe aykırı şekilde iletilmesine sebebiyet verenlerin üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür. Bu fiillerle işlenen kaçakçılık suçlarıyla etkin şekilde mücadele edilmesi ve tespit edilen hususların bir an evvel yargı makamlarının önüne getirilmesi amacıyla, vergi incelemesine başlanmadan ya da incelemenin bitmesi beklenmeden, Vergi Müfettiş ve Vergi Müfettiş Yardımcıları tarafından düzenlenen rapor ile ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasının Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi ve kamu davasının açılması bakımından da incelemenin tamamlanması şartının aranmaması temin edilmektedir.

Özel Tüketim Vergisi Kanununun (III) sayılı listesinin B cetvelinde yer alan tütün ve tütün mamulleri vergi açısından stratejik ürünler olduğundan, piyasada söz konusu ürünlere ilişkin sahtecilik ya da kayıt dışılık yoluyla rekabet eşitsizliği oluşabilmektedir. Piyasanın sağlıklı bir şekilde işlenmesini sağlamak amacıyla, tütün üreticileri ile tütün üretim ve pazarlama kooperatifleri hariç olmak üzere 4733 sayılı Kanun kapsamında üretim ve ithalat faaliyetleri ile Tütün Ticareti Yetki Belgesi kapsamındaki faaliyetlere ilişkin izin, uygunluk ve yetki belgesi bulunanlar ile izin, uygunluk ve yetki belgesi başvurusu, tadili veya süre uzatımına ilişkin talepleri olanlardan, doğabilecek idari para cezası ve diğer amme alacaklarının güvenliğini sağlamak amacıyla belirli kriterler dikkate alınmak kaydıyla teminat alınması öngörülmektedir.

Diğer taraftan, başka birçok alanda hâlihazırda uygulaması bulunan belirli bir hakkın kullanılabilmesi için vergi borcu bulunmaması zorunluluğu tütün, tütün mamulleri ve alkollü içecekler piyasaları için de getirilmektedir. Bu piyasalarda üretim ve ithalat yapmak üzere başvuru yapanların, üretim faaliyeti sırasında yetki belgelerinde tadil yaptırmak için başvuruda bulunanların ve yetki süresinin uzatılması için başvuranların 4733 sayılı Kanun kapsamında verilen ve süresinde ödenmemiş bulunan idari para cezası borcu, Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim ve idari para cezası borcu ile vergi dairelerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçtiği halde ödenmemiş borcunun bulunmaması koşulu aranacaktır.

Yine 6455 sayılı ve 7318 sayılı Kanunlar ile 5015 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerin olumlu etkileri dikkate alınarak Teklifle, 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesine eklenen (d) fıkrasında ve 5607 sayılı Kanunda belirtilen kaçakçılık fiillerinin tespiti durumunda kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar faaliyetin durdurulması sağlanarak uzun sürmesi muhtemel adli süreç esnasında yasa dışı üretim, satış ve sunum faaliyetlerini devam ettirme ihtimaline karşılık Devletin vergi gelirlerinde olası kayıpların önüne geçilmesi sağlanacak ve piyasada faaliyet gösteren taraflar arasında haksız rekabetin de giderilmesine yardımcı olunacaktır.

Ürün İzleme Sistemi (ÜİS), tütün mamulü için üretimde vergi güvenliğini sağlayan en önemli faktörlerden biridir. ÜİS, tesis kurma izni aşamasında sağlanması gerekli şartlar arasına eklenerek sigara ve makaron üretiminde hem ürün denemesi, makine çalışma testleri veya deneme üretimlerinin ÜİS dâhilinde yapılmasının sağlanması ve bu sayede ürün güvenliğini tesis etmek hem de ÜİS

haricinde ürün denemesi, makine çalışma testleri veya deneme üretim yapıldığının tespiti halinde ağır idari para cezası öngörülerek caydırıcılığın üst seviyeye çıkarılması amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra, bahse konu deneme üretimi, ürün denemesi veya makine çalışma testleri kapsamında üretilen ürünün imha edilmeyerek piyasaya arzı da tespitlerde sıklıkla karşılaşılan usulsüzlükler arasında olduğundan deneme üretimi, ürün denemesi veya makine çalışma testleri kapsamında üretilen ürünlerin belirlenen süre içinde imha edilmemesine karşılık da ağır idari para cezası ve belirli süre içerisinde tekrarı halinde yetki iptali öngörülmektedir.

4733 sayılı Kanunda sigara üretimi için üreticilerden, istenen yıllık üretim miktarını sağlayacak tesis kurma şartı, makaron, yaprak sigara kağıdı ve sigara filtresi üretim izni içinde istenecektir. Ayrıca sigarada; aynı markadan olmak şartıyla serbestçe ithalat yapabilmek için aranan yurt içi üretim şartı, makaron, yaprak sigara kağıdı ve sigara filtresi ithalatında da aranacaktır.

Öte yandan, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununda yapılan düzenleme ile (III) sayılı listenin B cetveli kapsamında yer alan sigaranın yanı sıra piyasaya bandrolsüz şekilde arz edilen makaron için de müteselsil sorumluluk getirilmesi ile, özel etiketi veya işareti olmayan ve belli bir miktarı aşan özel tüketim vergisine tabi makaron bulundurulduğunun tespit edilmesi halinde, bu eşyayı bulunduranlar ile ithal veya imal edenler müteselsilen sorumlu tutularak, eşyanın tespit tarihindeki emsal bedeli veya miktarı üzerinden cezalı vergi tarhiyatı öngörülmüş, böylece vergi alacağı güvence altına alınmıştır.

Tarım ve Orman Bakanlığından yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapma eylemine ilişkin suçun cezasında, fiilin ağırlığı değerlendirilerek değişiklik yapılmaktadır.

Diğer taraftan, ülkemizde önemli bir paya sahip olan bilişim sektöründe yasa dışı ticaretin önlenmesi noktasında kaçakçılık fiillerinin önlenmesinin yanı sıra kaçakçılığa neden teşkil eden hususların engellenmesi büyük önem arz etmektedir. Yurda kaçak olarak getirilen cep telefonlarının kullanıma açılması için klonlama işleminin kolaylıkla gerçekleştirilebilmesi ve cep telefonlarına klonlanacak IMEI havuzunun geniş olması gibi etkenler kaçakçılık faaliyetlerinin devam etmesinde önemli role sahiptir. Bu nedenle IMEI havuzunun daraltılması ve usulsüz kullanımın engellenerek caydırıcılığın artırılması amacıyla hâlihazırda yedi yıl olan süre bir yıla düşürülerek, son sinyal alınmasından itibaren kesintisiz bir yıl süresince sinyal alınamayan cep telefonlarının IMEI'lerinin Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından pasife alınması öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesine fıkra eklenmektedir. Eklenen fıkrayla, 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile düzenlenen piyasalarda vergi güvenliğinin sağlanması, kayıt dışı tütün mamulü üretiminin engellenmesi, kayıt dışı ekonomi ve vergi kaçakçılığıyla etkin bir şekilde mücadele edilmesi amaçlarıyla, Hazine ve Maliye Bakanlığınca yetki verilip verilmediğine bakılmaksızın, kullanılmasına zorunluluk getirilen özel etiket ve işaretlerle ürünlerin etiketlenmesi veya işaretlenmesi ve etiketlenen veya işaretlenen ürün bilgilerinin kurulan veri merkezine aktarılmasını sağlayan sisteme fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek Hazine ve Maliye Bakanlığınca elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyenler ile bunların gerçeğe aykırı olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenlerin hapis cezası ile cezalandırılması öngörülmektedir.

Madde 2- Teklifte, Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde ürün izleme sistemine müdahale suç olarak düzenlenmektedir. Maddeyle, söz konusu suçun işlendiğinin inceleme sırasında tespiti halinde, incelemenin bitmesi beklenmeksizin veya incelemeye başlanmaksızın Vergi Müfettiş ve Müfettiş Yardımcıları tarafından bu tespitlere ilişkin rapor düzenlenmesi, rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla birlikte keyfiyetin Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmesi ve kamu davasının incelemenin tamamlanması beklenmeden açılabilmesi sağlanmaktadır.

Madde 3- Maddeyle, 4733 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Ülkemizde tütün mamulleri üretmek isteyenlerden; sigara için yıllık iki milyar adet, diğer tütün mamulleri için ise en az onbeş ton üretim yapabilecek tütün hazırlama bölümleri dahil tam ve yeni teknoloji tesis kurmaları istenmektedir. Maddeyle, makaron, yaprak sigara kağıdı ve sigara filtresi üretmek isteyenlerden de sigara da olduğu gibi, yıllık iki milyar adet üretim kapasitesine sahip tesis kurmaları istenmektedir. Ayrıca; aynı markadan olmak şartıyla sigaranın ithalatında aranan yurt içi üretim şartının, makaron, yaprak sigara kağıdı ve sigara filtresi ithalatında da aranması temin edilmektedir.

Madde 4- 4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasına eklenen (r) bendi ile Ürün İzleme Sistemini kurmaksızın makine ve ekipman çalışma testleri, ürün denemeleri veya deneme üretimi yapanlara idari para cezası öngörülerek, her türlü üretimin Ürün İzleme Sistemi dahilinde yapılması, bu sayede oluşabilecek usulsüzlüklere karşı caydırıcı bir etki sağlanması amaçlanmaktadır. Fıkraya eklenen (s) bendi ile; makine çalışma testleri, ürün denemeleri veya deneme üretimi kapsamında üretilen sigara ve makaronları süresi içerisinde imha etmeyenlere 4733 sayılı Kanuna göre idari para cezası öngörülmektedir. Getirilen bu uygulama ile makine çalışma testleri, ürün denemeleri veya deneme üretimi kapsamında üretilen ürünlerin süresi içinde imha edilmeyerek usulsüz şekilde piyasaya arzının önüne geçilmesi hedeflenmektedir. Yedinci fıkrada yapılan değişiklik ile, beşinci fıkraya eklenen (r) ve (s) bentlerinde yer alan fiillerin ilk fiilin işlenmesinden sonraki beş yıl içinde üçüncü defa işlenmesi halinde belgelerin iptaline kadar verileceği hüküm altına alınmaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığının, 4733, 4250, 5607 sayılı Kanunlara aykırı fiillerden kesinleşmiş mahkûmiyet kararı olanlara, düzenlemekle yükümlü olduğu piyasalarda faaliyete ilişkin hiçbir belge verilmemesi, verilmiş olanların iptal edilmesi yetkisi bulunmaktadır. Sekizinci fıkrada yapılan değişiklik ile, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun “Kaçakçılık Suçları ve Cezaları” başlıklı maddesinin (d) fıkrası kapsamında işlenen fiillerden kesinleşmiş mahkûmiyet kararları da bu yetki kapsamına alınmaktadır. Ayrıca, fıkrada yapılan bir diğer değişiklikle, uzun sürmesi muhtemel adli süreç esnasında yasa dışı üretim, satış ve sunum faaliyetlerini devam ettirme ihtimaline karşılık oluşacak kamu zararını önlemek amacı ile 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesi ile 5607 sayılı Kanuna aykırı fiilleri işlediği tespit edilenlere Tarım ve Orman Bakanlığının düzenlemekle yükümlü olduğu piyasalarda faaliyete ve satışa ilişkin verilen belgelerin, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar askıya alınması bu süre içinde, söz konusu tesis veya işyeri için başka kişilere belge verilmemesi hususu düzenlenmektedir.

Madde 5- Özel tüketim vergisi açısından stratejik ürünler olan tütün, tütün mamulleri ve alkollü içecekler piyasada sahtecilik ya da kayıt dışılık yoluyla rekabet eşitsizliğinin oluşabildiği sektörler arasında yer almaktadır. Rekabet eşitsizliğini ortaya çıkaran durumu önlemek amacıyla 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanuna 8/A maddesi eklenmektedir. Maddeyle, Tarım ve Orman Bakanlığına, hâsıl olması durumunda idari para cezaları ve diğer amme alacaklarının güvenliğini sağlamak amacıyla tütün üreticileri ile tütün üretim ve pazarlama kooperatifleri hariç olmak üzere 4733 sayılı Kanun kapsamında üretim ve ithalat faaliyetleri ile Tütün Ticareti Yetki Belgesi kapsamındaki faaliyetlere ilişkin izin, uygunluk ve yetki belgesi bulunanlar ile izin, uygunluk ve yetki belgesi başvurusu, tadili veya süre uzatımına ilişkin talepleri olanlardan teminat alma ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda yetki verilmektedir. Ayrıca, hâlihazırda izin, uygunluk ve yetki belgesine tabi faaliyetlerde bulunanların istenilen teminatı ödememesi durumunda, faaliyete ilişkin belgelerinin teminat verilinceye kadar askıya alınması öngörülmektedir.

Madde 6- Maddeyle, 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanuna 8/B maddesi eklenerek, 4733 sayılı Kanun kapsamında tütün, tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, sigara filtresi, alkol ve alkollü içkilerin üretim ve ithalat faaliyetleri ile Tütün Ticareti Yetki Belgesi kapsamındaki faaliyetlere ilişkin gerekli izinlerin verilmesi için bu Kanun kapsamında verilen ve süresinde ödenmemiş bulunan idari para cezası borcu, Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim ve idari para cezası borcu ile vergi dairelerine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması koşulu getirilmektedir. Böylelikle, hem oluşabilecek vergi zafiyetinin ve suistimallerin önlenmesi hem de tahsil edilemeyen vergi, prim ve idari para cezalarının tahsilinin sağlanması hedeflenmektedir.

Madde 7- Maddeyle, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinin beşinci fıkrasına kaçakçılıkla mücadelede etkinliği arttırmak amacıyla mevcut fıkrada yer alan akaryakıt, alkollü içecekler ve tütün mamulleri ve benzeri malların yanı sıra makaron ibaresi eklenmektedir. Yapılması öngörülen değişiklikle, Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin verdiği yetki uyarınca kullanılma zorunluluğu getirilen özel etiketi veya işareti olmayan özel tüketim vergisine tabi makaron tespitlerinde, söz konusu ürünleri belirli sayıda bulunduran, üreten veya ithal edenlerin de cezalı tarhiyattan müstesilsen sorumlu tutulması amaçlanmaktadır.

Madde 8- 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanunun “Cezai hükümler” başlıklı 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (h) bendi uyarınca yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapma eylemi idari yaptırımla cezalandırılmakta idi. Bu hüküm 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 63 üncü maddesi ile yürürlükten kaldırılıp, aynı Kanunun 93 üncü maddesiyle 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin yirminci fıkrasında düzenlenerek üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile tecziye edileceği belirtilmiştir. Bu düzenlemenin de; 1/7/2018 tarihinde yürürlüğe gireceği öngörülmüştür. Fakat çeşitli kanunlarla bu düzenlemenin yürürlüğe girişi 1/1/2022 tarihine kadar ertelenmiştir. 1/1/2022 tarihinden itibaren ise bu fiil üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile tecziye edilmektedir.

Madde ile; fiilin ağırlığı değerlendirilerek, suça konu olan bu eylemin iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile tecziyesi amaçlanmaktadır.

Madde 9- Yapılan tespitlerde yurda kaçak olarak getirilen cep telefonlarının kullanıma açılması için klonlama işleminin kolaylıkla gerçekleştirilebilmesi ve cep telefonlarına klonlanacak IMEI havuzunun geniş olması gibi etkenlerin kaçakçılık faaliyetlerinin devam etmesinde önemli role sahip olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle IMEI havuzunun daraltılması ve usulsüz kullanımın engellenerek caydırıcılığın artırılması amacıyla madde kapsamında 5809 sayılı Kanunun 57 nci maddesinin üçüncü fıkrası ile; hâlihazırda yedi yıl olan elektronik haberleşme şebekelerinden hizmet almayan cihazların elektronik kimlik bilgilerinin pasife alınma süresi bir yıla düşürülerek, son sinyal alınmasından itibaren kesintisiz bir yıl boyunca sinyal alınamayan cep telefonlarının IMEI’lerinin Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından pasife alınması amaçlanmaktadır.

Madde 10- Yürürlük maddesidir.

Madde 11- Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

01/11/2022

Esas No: 2/4672

Karar No: 23

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

“Bursa Milletvekili Osman Mesten ve 66 Milletvekilinin; Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4672)” 18/10/2022 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna havale edilmiştir. Teklif, Adalet Komisyonu Başkanı İstanbul Milletvekili Abdullah Güler başkanlığında, Komisyonumuzun 25/10/2022 tarihli toplantısında Teklif sahipleri ile Adalet Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Yargıtay, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Danıştay, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile Türkiye Barolar Birliği temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür. Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır.

2. Komisyon görüşmeleri

Müzakereler esnasında Teklifin lehinde genel olarak aşağıdaki görüşler ifade edilmiştir:

Tütün hangi formda tüketilirse tüketilsin, tütün ve türevlerinin kullanımından dolayı her yıl milyonlarca yetişkin ve çocuk hayatını kaybetmektedir. Dünyada önlenebilir ölüm ve hastalıkların birinci sebebi tütündür ve uyuşturucunun giriş kapısıdır. Alkol ise vücudumuzdaki bütün organ ve dokulara toksik olduğu bilinen zehirli bir maddedir. Dünyada erken yaşta ölümlerin birinci sebebi de alkoldür ve birçok sosyal probleme yol açmaktadır.

Kaçak tütün ve tütün ürünlerine insan sağlığı açısından bakıldığında, içerisinde çok tehlikeli katkı maddelerinin ve insan sağlığına zarar verici kimyasalların bulunduğu görülmektedir. Kalitesiz, içeriği belirsiz ve hangi şartlarda üretildiği belli olmayan tütün ve alkol ürünlerinin kullanımından dolayı halk sağlığı olumsuz etkilenmektedir. Alınan tüm tedbirlere ve yapılan denetimlere rağmen tütün mamulleri ve alkollü içkiler yoğun bir şekilde kaçakçılık ve kayıt dışı üretimin konusunu oluşturmaktadırlar. Bu noktada kaçakçılık, aynı zamanda suç ve terör örgütleri bakımından bir finans kaynağı olarak da görülmektedir. Suç ve terör örgütleriyle mücadele edilmesi, vatandaşların huzur ve güveninin tesisi ile ekonominin sağlıklı yürütülmesi devletin temel görevleri arasında yer aldığından, halk sağlığının korunması ve her geçen gün değişen yöntemlerle karşımıza çıkan kaçakçılığın, kamunun vergi kaybı gibi, Ülkemize verdiği çok boyutlu zararlarının önlenmesi bakımından Teklifte önemli düzenlemeler getirilmektedir.

4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile düzenlenen piyasalarda Ürün İzleme Sistemine usulsüz müdahale, suç kapsamına alınmaktadır. İlgili müfettiş raporlarının sonuçlanması bazen çok uzun zaman aldığı ve kamu davası açılması buna bağlı olduğundan, kaçakçılık suçlarıyla etkin bir şekilde mücadele edilebilmesi amacıyla, vergi incelemesine başlanmadan ya da incelemenin bitmesi beklenmeden, Vergi Müfettiş ve Vergi Müfettiş yardımcıları tarafından düzenlenen rapor ile ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasının Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi ve kamu davasının açılması için incelemenin tamamlanması şartının aranmaması öngörülmektedir.

Sigara üretimine daha önce getirilmiş olan kapasite şartı makaron, yaprak sigara kâğıdı ve sigara filtresi üretmek isteyenler için de getirilmekte, Ürün İzleme Sistemini kurmaksızın makine testleri, ürün denemeleri veya deneme üretimi yapanlara ve makine çalışma testleri, ürün denemeleri veya deneme üretimi kapsamında üretilen sigara ve makaronları süresi içerisinde imha etmeyenlere idari para cezası öngörülmektedir. Yine tütün, tütün mamulleri ve alkollü içecek piyasalarında üretim ve ithalat faaliyetleri ile yetki belgesi kapsamında faaliyetlere ilişkin gerekli izinlerin verilmesi için idari para cezası, Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim ve idari para cezası borcu ile vergi dairelerine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçtiği hâlde ödenmemiş borcun bulunmaması şartı getirilmektedir. Bunun yanında, kullanıma zorunluluğu getirilen özel etiketi veya işareti olmayan makaron tespitlerinde, bulunduran, ithal veya imal edenlerin müteselsilen sorumlu olacağı hüküm altına alınmaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığına, idari para cezaları ve diğer amme alacaklarının güvenliğini sağlamak amacıyla teminat alma ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme noktasında yetki verilmektedir. Kooperatifler teşvik edildiği için tütün üretim ve pazarlama kooperatifleri açısından bir ayrım söz konusudur; hariç tutulmuşlardır. Benzer yetki düzenlemeleri, akaryakıt kaçakçılığı, motorlu araç ticareti ve katma değer vergisi iadesi gibi çok sayıda hususta zaten bulunmaktadır. Bu düzenlemelerde de firmaların büyüklükleri, kapasiteleri, devlete olan borçları gibi hangi şartlarda, teminatın neye göre belirleneceğinin usul ve esasları belirtilmiştir. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar belirlenirken Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınacak ve akaryakıt kaçakçılığıyla mücadele kapsamında yapılan düzenleyici işlemlere benzer şekilde, uygulamaya ilişkin usul ve esaslar ortaya konacaktır. Diğer yandan düzenlemeyle idareye teminat konusunda ucu açık bir yetki verilmemekte, bilakis Kanun ile belli bir tutarla sınırlandırılmaktadır. Dolayısıyla, Anayasanın 73'üncü maddesinde yer alan mali yükümlülüklerin oranlarına ilişkin kanunun belirttiği sınırlar içinde değişiklik yapma yetkisine ilişkin hüküm de göz önüne alındığında, teminat alınmasına dair düzenleme için dile getirilen çekinceler yerinde değildir.

Yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti ile ticari amaçla makaron veya yaprak sigara kâğıdını içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün, tütün harici herhangi bir madde doldurmak, bu şekilde üretilen ürünleri satışa arz etmek, satmak, bulundurmak veya nakletmek hususlarında bir ayrıma gidilerek, yetki belgesi almadan veya bildirim yapmadan tütün ticareti yapma eylemine ilişkin suçun cezası aşağıya çekilmektedir. İfade edildiği gibi yeni bir hapis cezası getirme gibi bir durum söz konusu değildir; aksine var olan hapis cezasında indirimde gidilmektedir.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun sisteminde bulunan IMEI havuzu, yedi yıl olan elektronik haberleşme şebekelerinden hizmet almayan cihazların elektronik bilgilerinin pasife alınma süresi bir yıla çekilmek suretiyle daraltılarak, kaçak cep telefonlarının yurda sokulması konusunda önlem alınmaktadır.

Bugüne kadar hazırlanan eylem planları ve alınan tedbirlerle kaçakçılık ve kayıt dışı ekonominin önlenmesi bakımından önemli adımlar atılmıştır. İncelendiğinde kaçak sigara oranı seviyesinde ciddi bir gerileme yaşanmış iken, örneğin kaçak makaron oranlarında bir artış gerçekleşmiştir. Bunun temel nedenini, sigarada alınan tedbirlerle oluşturulan denetim ve izleme mekanizmaları oluşturmaktadır. Yine Dünya Sağlık Örgütü tütünle mücadelede vergilendirmeyi en etkili araç olarak tanımlamaktadır.

Bu nedenle çok uluslu sigara şirketleriyle mücadelede en kuvvetli aracımız, vergilendirmedir. Bu noktadan bakıldığında örneğin Avustralya vergilendirme konusunda en önde olan ülke konumundadır ve sigara kullanım oranı çok düşüktür. Ülkemizde de bu vizyon ile vergilendirmeye gidilmektedir. Dolayısıyla bugüne kadar yürütülen politikalarda ve yapılan düzenlemelerdeki amaç, bahsedildiği gibi para toplamak değil, kayıt dışı ekonominin zararlarının önüne geçilmesi ve çocuk ve gençler başta olmak üzere, insanımızın tütün ürünlerinin zararlarından korunmasıdır. Teklif ile legal ticaretin önüne herhangi bir engel getirilmesi söz konusu değildir; bütün legal ticaret yolları açıktır.

Teklifin aleyhinde ise genel itibarıyla aşağıdaki eleştiriler dile getirilmiştir:

Konunun doğrudan ilgilisi olan ve tali komisyon olarak belirlenen Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun düzenlemeyi görüşmemiş olması, kanun yapma süreçlerinin sorunlu hâle gelmesine sebebiyet vermiştir.

Tütün, Anadolu coğrafyasının önemli ticaret ürünlerinden birisidir. Aileler, çok küçük arazilerde meşakkatli bir işlem olan tütün yetiştiriciliğini gerçekleştirmekte ve bu sayede hayatlarını idame ettirmeye çalışmaktadırlar. Sözleşmeli tarım uygulamasına geçiş, özelleştirme ve diğer yanlış uygulama ve politikalar neticesinde, son dönemde yerli tütün üretimiyle geçimini sağlayan çiftçi sayısı ve yerli tütün kullanım oranı ciddi anlamda düşüş göstermiştir.

Vergi kaybını, haksız rekabeti, terörün finansmanını önlemek ve yaşamsal risk oluşturan alanlara dair düzenleme yapmak elbette gereklidir ve üzerinde son derece hassas durulması gereken konulardır. Ancak Anadolu coğrafyasında üretilen tütünü, varlık sebebi, gümrük kaçakçılığını önlemek ve gümrük kaçakçılığıyla mücadele etmek olan 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu çerçevesinde değerlendirmek ve “kaçak” olarak nitelemek yerinde değildir. “Kaçak”, gümrük kanunlarına aykırı olarak yurt dışından yurt içine gelen maldır ve bu yönüyle Ülkemizde üretilen tütünün kaçak olarak kabulü mümkün değildir. Sözleşmeli üretimde tütün tarımının ciddi anlamda kan kaybettiği, tarımdaki girdi maliyetlerinin yükseldiği bir dönemde, Ülkemizde üretilen tütün nedeniyle çiftçiler için getirilen hapis cezası, vicdani ve hukuki olmayan, ölçülülük ilkesine aykırı, halkta karşılığı bulunmayan ve herhangi bir sorunu çözümleyici rolü olmayacak bir düzenlemedir. Hayat pahalılığının gün geçtikçe arttığı gerçekliği karşısında, tütün üretimi yapan ve bunu satarak ailelerini geçindiren küçük tütün üreticilerini ağır cezalarla karşı karşıya bırakacak hapis cezası düzenlemesinden vazgeçilmelidir. Gerçekte yapılması gereken, Türkiye’de yetişen tütünleri önceleyen ve teşvik eden politikalar üretmek ve düzenlemelere gitmektir. Bu takdirde, gerçek anlamda vergi kaybı ve kaçakçılık önlenmiş olacaktır. Bu şekliyle Teklif, uluslararası büyük şirketlerin önünü açacak ve küçük tütün üreticilerini mağdur edecek bir düzenlemedir.

Kaçakçılığa ve kaçakçılığa konu ürünlere yönelimin kök sebebinin yürütülen yanlış politikalar olduğu göz ardı edilmemelidir. Tütün mamulleri ve alkol üzerindeki vergilerin, bu ürünlerin kullanımıyla mücadele adı altında sürekli olarak artırılarak önemli bir gelir kapısı olarak görülmesi neticesinde kaçak ürünlere yönelim oluşmuş ve merdiven altı imalat başlamıştır. Yürütülen yanlış vergi politikası, sigara ve alkol tüketiminin azalması sonucunu ortaya çıkarmadığı gibi, kaçak ve sahte ürünlerin kullanımında artışa neden olarak halk sağlığı açısından büyük sıkıntılara neden olur hâle gelmiştir. Halk sağlığı açısından yaşanabilecek sorunların ve ölümlerin önüne geçmek için vergilendirme politikası ve vergi dilimleri gözden geçirilmelidir. Cep telefonları da dâhil olmak üzere, kaçak ürünlere vatandaşların yönelmesindeki temel sebebin vergi adaletsizliği olduğu dikkate alınmalıdır.

Tarım ve Orman Bakanlığına, farklı teminat tutarları belirleme ve teminat tutarını sifıra kadar indirmeye ilişkin yetki tanıyan, teminat alınmasına ilişkin getirilen hüküm, yasama yetkisinin devri niteliğinde, firma ölçeğinde farklılaştırmaya gidilmesi gibi hususlar nedeniyle belirlilik ilkesi açısından sorunlu, eşitlik ilkesini aykırı biçimde keyfi uygulamalara yol açacak nitelikte, Anayasaya aykırı bir düzenlemedir ve idareye bu kadar sınırsız bir yetki verilmemelidir. Söz konusu teminat, tütün ve alkol piyasasında yıllardır markalaşmış yerli firmalara ciddi anlamda ilave finansal yük getirecektir.

3. Teklif metnine ilişkin kabuller ve değişiklikler

Teklifin çerçeve 1 ila 3'üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanunun 8'inci maddesinin sekizinci fıkrasının mevcut hâlinde 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun, 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanunu ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa aykırı fiillerden haklarında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı olanlara, Tarım ve Orman Bakanlığının düzenlemekle yükümlü olduğu tüm piyasalarda faaliyete ilişkin belge verilmeyeceği ve verilmiş olanların iptal edileceği hükmü bulunmaktadır. Önerge ile, bu yetkinin sınırlarının daha net belirlenmesi amaçlanmakta ve bu doğrultuda tütün, tütün mamulleri ve alkol piyasasına temas eden suçlardan mahkûmiyet kararı bulunanlara bu piyasalarda faaliyete ilişkin belge verilmeyeceği, verilmiş olanların iptal edileceği hükme bağlanmaktadır. Önerge ile ayrıca; tütün, tütün mamulleri ve alkol piyasasına temas eden suçları işlediği tespit edilenlerin 4733 sayılı Kanun kapsamındaki faaliyetlerine ilişkin belgelerinin kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar askıya alınacağı hususu düzenlenmektedir.

Teklifin çerçeve 4'üncü maddesi, yukarıdaki gerekçelerle verilen önerenin kabul edilmesi neticesinde değiştirilerek kabul edilmiştir.

Teklifin çerçeve 5 ila 9'uncü maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 10 ve 11'inci maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

Teklif oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Ayrıca redaksiyon yetkisi doğrultusunda Teklifin tamamı, tereddütleri gidermek ve anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

4. Genel Kurulda temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca Genel Kurul çalışmalarında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Balıkesir Milletvekili Belgin Uygur, Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya, Konya Milletvekili Gülay Samancı, Samsun Milletvekili Orhan Kırçalı ile Tokat Milletvekili Mustafa Arslan özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Abdullah Güler</i> İstanbul	Başkanvekili <i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	Sözcü <i>Gülay Samancı</i> Konya (Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip <i>Belgin Uygur</i> Balıkesir (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Ayhan Erel</i> Aksaray (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Hasan Subaşı</i> Antalya (Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Rafet Zeybek</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Süleyman Bülbül</i> Aydın (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mehmet Ruştü Tiryaki</i> Batman (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Emine Yavuz Gözgeç</i> Bursa	Üye <i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Tufan Köse</i> Çorum (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Sabri Öztürk</i> Giresun	Üye <i>Abdulkadir Özel</i> Hatay	Üye <i>Hayati Arkaz</i> İstanbul
Üye <i>Turan Aydoğan</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Zeynel Emre</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mahmut Atilla Kaya</i> İzmir
Üye <i>Halil Öztürk</i> Kırıkkale	Üye <i>Bülent Tüfenkci</i> Malatya (Son oylamada bulunamadı)	Üye <i>Alpay Antmen</i> Mersin (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Orhan Kırçalı</i> Samsun (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mustafa Arslan</i> Tokat (Bu raporun özel sözcüsü)	

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM Adalet Komisyonunda 25 Ekim 2022 tarihinde kabul edilen (2/4672) esas numaralı **“Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Teklifi”** ne ilişkin görüşlerimiz ve teklifin kimi maddelerine karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

I. TEKLİFİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

“Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Teklifi”; yürürlük ve yürütme maddeleri hariç, 4 maddesi ‘Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun’, 2 maddesi ‘Vergi Usul Kanunu’, 1’er maddesi ‘Özel Tüketim Vergisi Kanunu’, ‘Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’ ve ‘Elektronik Haberleşme Kanunu’ olmak üzere toplam 5 kanunda değişiklik içermektedir. Teklifin; Elektronik Haberleşme Kanununda, yurt dışından yolcu beraberli muafiyet hakkını aşan miktarda yurda kaçak yollarla sokulan, yurt içinde de usulsüz şekilde kullanımı için IMEI klonlaması yoluyla sisteme entegre edilen cep telefonlarına ilişkin olan 9 uncu maddesi dışında kalan maddeleri, tütün, tütün mamulleri ile alkol ve makaron, yaprak sigara kağıdı ve sigara fitresinin üretim, satış ve ticaretine yönelik, ağırlıkla özgülükleri sınırlayıcı ya da idari para cezaları içeren düzenlemeler yapılmaktadır.

Teklifle öngörülen değişiklikleri detaylı şekilde değerlendirmeden önce, Adalet Komisyonu olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 27. Dönem 6. Yasama Yılı kapsamında yaptığımız bu ilk toplantısı nedeniyle ülkemizin ahval ve şeraitini kayda geçirmek bir gereklilik olmuştur. Bu aynı zamanda, kısa bir süre sonra tek başına iktidarının yirminci yılını dolduracak olan Adalet ve Kalkınma Partisi’nin siyaset anlayışının Türkiye’ye ödettiği ağır bedeli ortaya koymak açısından da tarihi bir görevdir.

Cumhuriyet Halk Partisi’nin (CHP) Adalet Komisyonu üyeleri olarak görüşmeler sırasında da vurguladığımız esas, AKP siyasal anlayışının, görüştüğümüz **“Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Teklifi”** ne de hakim olan yaklaşım, emekçi ve halk karşıtı, adaleti yok sayan, uluslararası şirketlerin çıkarlarını merkeze alan kar amaçlı, rant temelli uygulamalarının her geçen gün Türkiye’nin geleceğini daha da karartmasıdır. Bunun en

yakın örneği, teklifin görüşmelerini gerçekleştirdiğimiz 25 Ekim 2022 gününden 11 gün önce Bartın’ın Amasra ilçesindeki Taşkömürü Kurumu Amasra Müessesesi’nde yaşanan iş cinayetidir. Daha üzerinden iki hafta bile geçmemiş, ciddi ihmallerin kaynaklık ettiğine ilişkin kanıtların gündemde olduğu ancak ne siyaseten ne de bürokratik açıdan tek bir kişinin sorumluluk üstlenmediği; adaletin olabildiğince yavaş çalıştırıldığı, 41 maden emekçisinin hayatını kaybettiği, 11 madencinin de yaralandığı ‘Amasra Maden Katliamı’, AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan gibi Komisyon’da söz alan AKP temsilcisi tarafından da ne yazık ki ‘kader’ olarak lanse ettirilmek istenmiştir. AKP’lilerin bu yaklaşımla ve cinayetle ilgili adli soruşturmayı oldukça yavaş işleterek, failleri işten el çektirmeyip delilleri karartmalarına zemin ve zaman hazırlayarak neyi murat ettikleri gayet iyi bilinmektedir. Tıpkı Soma, Ermenek, Kozlu’da olduğu üzere hiçbir siyasi ve bürokratik sorumluluk alınmaksızın, bu katliamın üstünün de örtülmesi amaçlanmaktadır. Tam da bu nedenle Partimizin Enerji ve Altyapı Projeleri Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın tarafından hazırlanan Amasra Kömür Madeni Faciası Raporu’ndan bazı bölümleri, her fırsatta dini değerlerimizi sömüren ve müsebbibi oldukları her olay sonrası “Rabbim de milletim de bizi affetsin” diyenleri ifşa etmek amacıyla paylaşmayı, milletvekili sorumluluğu içinde görmekteyiz. Rapordan;

AK PARTİ DÖNEMİNDE GERÇEKLEŞEN ÖLÜMLÜ MADEN FACIALARI

AK Parti döneminde Türkiye genelinde iş güvenli tedbirlerinin alınmaması nedeniyle 100’lerce işçi madenlerde hayatını kaybetmiştir. AK Parti’nin iktidara geldiği andan bugüne kadar ülke genelinde yaşanan ve çok sayıda maden işçisinin hayatını kaybettiği maden kazaları şöyle sıralanmaktadır:

- 22 Kasım 2003 tarihinde Karaman Ermenek’te özel bir firmanın işlettiği kömür madeninde yaşanan grizu patlaması nedeniyle 10 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 8 Eylül 2004 tarihinde Kastamonu Küre’de bulunan bakır madeninde çıkan yangında 19 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 10 Aralık 2009 tarihinde Bursa Mustafakemalpaşa’da kömür madeninde yaşanan grizu patlaması nedeniyle 19 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 23 Şubat 2010 tarihinde Balıkesir Dursunbey’de kömür madeninde yaşanan grizu patlaması nedeniyle 17 işçi hayatını kaybetmiştir.

- 17 Mayıs 2010 tarihinde Zonguldak Karadon'da kömür madeninde yaşanan grizu patlaması nedeniyle 30 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 8 Ocak 2013 tarihinde Zonguldak Kozlu'da madende yaşanan grizu patlaması nedeniyle 8 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 13 Mayıs 2014 tarihinde Manisa Soma'da grizu patlaması ve çıkan yangın sonucu 301 işçi hayatını kaybetmiştir.
- 28 Ekim 2014'te Karaman Ermenek'te bir kömür madeninde meydana gelen su baskını sonucu 18 işçi mahsur kalarak hayatını kaybetmiştir.
- 17 Kasım 2016 tarihinde Siirt Şirvan'daki bakır madeninde meydana gelen göçük nedeniyle 16 hayatını kaybetmiştir.
- 14 Ekim 2022 tarihinde Bartın Amasra'daki kömür madeninde meydana gelen grizu patlamasında 41 işçi hayatını kaybetmiştir.

AMASRA FACİASININ OLUŞ ŞEKLİNE İLİŞKİN İDDİALAR

Patlama sonrası oluşan dumanın koridorda ilerleyerek 36 madenciye ulaştığı ve madencilerin ölümüne neden olduğu ifade edilmektedir.

I- Havalandırma sistemleri ile ilgili zaafiyet bulunuyordu!

Sayıştay Amasra Denetim Raporu Bulgu 2'de şu tespitlere yer verilmektedir:

- Müessesede nitelikli eleman eksikliği nedeniyle gündüz vardiyası dışında harici elektrik, kuyu elektrik ve telefon santrali servislerinde olası arızalara anında müdahale edilemediği, dolayısıyla yeraltı haberleşme sisteminde uzun süreli kesintiler olabildiği, kuyu ihraç sisteminde ve yerüstü elektrik tesislerinde önemli aksamalar meydana gelebildiği,
- Bu durumun, su tahliyesi, hayati önem arz eden havalandırmanın devamlılığı, merkezi gaz izleme servisi tarafından 24 saat takip edilmesi gereken tehlikeli gazların ölçülmesi, bu sistemlerin arıza ve bakım çalışmalarının eksiksiz ve zamanında yapılabilmesi, sonucunda da gerek işçi sağlığı ve iş güvenliği gerekse üretimin sürekliliği açısından olumsuz sonuçlara sebep olabileceği ve

Müessesenin, hazırlık, tamir tarama, bakım onarım, elektro-mekanik vb. işçi noksanlıklarını bir an önce gidermesi gerektiği,

- *Müessesede... etkin bir havalandırmanın yapılamadığı, bütün bunların öncelikle iş güvenliği olmak üzere üretim ve işgücü verimliliğini etkilediği.*
- *Bu tespitler madendeki havalandırma sistemleri ile ilgili zafiyet olabileceğini düşündürmektedir.*

II- Toz konsantrasyonu sınır değerinin üstünde ise madenciler mevzuata aykırı çalıştırıldı!

Sayıştay Raporu Bulgu 7’de ise, “Müessesede, solunabilir ve patlayabilir tozla mücadele kapsamında alınan önlemlerin zaman zaman yeterli olmayarak Tozla Mücadele Yönetmeliğinde belirtilen maruziyet sınır değerlerinin aşıldığı,” belirtilmiştir.

2019 yılı toz ölçüm sonuçlarına ilişkin düzenlenen çizelgeler üzerinden, alınan önlemlere rağmen zaman zaman “yüzde 5 ve daha az SiO₂ içeren kömür tozları için maruziyet sınır değeri olan 2,4 mg/m³” değerinin aşıldığı, görülmüştür.

Bu sonuçlara dair verilen örnekler şu şekildedir:

- *20.02.2019 tarihinde B Hazırlık Baş Mühendisliği -300 kotu güney kalın damar baca girişinde posta alımı, bağ ve tahkimat çalışmasında alınan örnekte: 3,41 mg/m³ toz,*
- *22.07.2019 tarihinde 1. Kartiye -236/-300 kotları güney tavan damar mekanik ayakta alınan örnekte: 2,76 mg/m³ toz.*

Toz konsantrasyonunun yüksekliği, meslek hastalığına yakalanan işçilerin açtıkları davalar neticesinde ödenen tazminatlarla da desteklenmiştir.

Toz konsantrasyonu nedeniyle meslek hastalığına yakalanan işçilerin açtıkları davalar neticesinde Müessesenin

2015 yılında 942.176,82 TL,

2016 yılında 680.529,57 TL,

2017 yılında 911.073,00 TL,

2018 yılında 101.607,03 TL,

2019 yılında 361.795,29 TL meslek hastalığı (pnömokonyoz) tazminatı ödediği, 2019 yılsonu itibarıyla müessesede meslek hastalığı (pnömokonyoz) tanısı konulmuş 4 işçinin bulunduğu, 39 işçinin de henüz tanı konulmamasına rağmen şüpheli durumda olduğu tespit edilmiştir.

- *Görüldüğü üzere; normal koşullarda dahi tozla mücadele açısından sorun bulunmaktadır. Ve işçiler sağlıklı koşullarda çalışmıyor. Oysa, ilgili mevzuat, toz yoğunluğu, maruziyet sınır değerinin üstünde olan işyerlerinde üretime yönelik olarak işçi çalıştırılmasına izin vermemektedir.*
- *2019 yılında Amasra madeninde tespit edilen kömür tozu ve metan miktarları olası bir patlama için ortamın uygunluğunu ve bu ortamı bertaraf edebilecek sağlıklı işleyen bir havalandırma sisteminin olmadığını işaret etmektedir.*

Bu tespitlere göre madende hangi önlemlerin alındığı ve facia öncesinde ölçüm değerlerinin ne olduğunun açıklanması gerekmektedir.

III- Yangın Acil Durum Sırasında Madenci Güvenliğinin Sağlanması

Madende patlama sonrası çıkan yangın ayrıca ele alınmalı ve yangınla mücadele önlemleri irdelenmelidir. Bir yeraltı yangını sırasında birincil endişe, yeraltı personelinin güvenliğidir.

Duman ve zehirli yangın gazları en büyük tehdidi temsil ettiğinden, maden havalandırma sisteminin; çalışma alanları, potansiyel yangınlar, birincil ve ikincil kaçış yolları, sığınma odaları vb. ile ilişkisi kritik öneme sahiptir.

Ayrıntılı acil durum planlaması bu faktörleri dikkate almalıdır.

- *Maden yangınlarının karmaşık davranışını özel analitik yöntemler olmadan anlamak ve kontrol etmek kolay değildir.*
- *Maden havalandırma sistemlerini simüle eden bilgisayar modellerini kullanmak, bu karmaşık süreçleri anlamada, acil durum planlarını geliştirmede ve optimize etmede ve kaçış yollarını belirlemede çok yardımcı olabilir.*
- *Acil durum planının sorunsuz bir şekilde uygulanmasını sağlamak için madenciler kapsamlı bir şekilde eğitilir ve acil durum prosedürleri konusunda yıllık olarak yeniden eğitilir. Maden uyarı sisteminin etkinleştirilmesiyle birlikte sık gerçekleştirilen yangın tatbikatları, eğitimi pekiştirir ve planın zayıf yönlerini belirler.*
- *Bu tür durumlardan kaçınmak için her türlü girişimde bulunulmasına rağmen, tahliye edilen madenciler bazen duman ve zehirli yangın gazları ile kontamine alanlardan geçmek zorundadır. Bu yanma ürünleri iki tehlike arz eder: (1) zehirli atmosferler ve (2)*

bozulmuş görüŖ. Madencileri zehirli yanma ürünlerinden korumak için uygun solunum koruması gereklidir. Kömür madenlerinde minimum 1 saat oksijen sağlayan bağımsız solunum cihazı bulundurulmalıdır.

- *Zehirli atmosferler maden yangınlarında başlıca ölüm nedenidir. Bununla birlikte, son araştırmalar, kaçış yollarında duman birikmesinden kaynaklanan görüŖ bozukluğunun, yanma ürünlerinin konsantrasyonunun akut toksik hale gelmesinden çok önce oldukça önemli hale gelebileceğini göstermektedir. Sonuç olarak, duman içinde kaybolan veya yolunu Ŗaşıran madenciler, kaçmak için yeterli uyarı ve zamanları olmasına rağmen, solunum korumalarını tükettiklerinde zehirli atmosfere yenik düşebilirler. Bu nedenle, dumansız kaçış yolları ve sık sık yangın tatbikatları ve tahliye eğitimi, madencileri kaçış yolları ve tahliye prosedürlerine alıştırmak için özellikle önemlidir. Duman oluşumunun neden olduğu görünürlük sorunuyla daha fazla mücadele etmek için bazı madenlerde kaçış yollarına halatlı yaşam hatları yerleştirilir.*
- *Yangın, duman ve zehirli gazın yayılmasını önlemek için belirli alanlarda havalandırma kontrol durakları ve kapılar ve yangın kapıları gereklidir.*

TTK GENEL MÜDÜRÜ KAZIM EROğLU

Zonguldak'ta Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Kozlu Müessesesi maden ocağında 2013'te 8 işçinin yaşamını yitirmesiyle sonuçlanan iş cinayetinin baş sorumlusu olarak yargılandı.

Eroğlu yargılandığı süreçte Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından 2017 yılında Türkiye Taşkömürü Kurumu Yönetim Kurulu Başkanlığı ve Genel Müdürlük görevlerine vekaleten, 2018 yılında ise asli olarak atandı.

Eroğlu'nun Kozlu faciası ile ilgili olarak yargılandığı dava 2019 yılında karara bağlandı. O dönemde TTK Kozlu Müessese Müdürü olan Kazım Eroğlu ile Yardımcısı Nurettin Yılmaz tali kusurlu sayılarak TCK 85/2 maddeye göre haklarında 4'er yıl hapis cezası verildi. TCK madde 62'ye göre 1/6 indirim yapılarak haklarında 3'er yıl 4'er ay hapis cezasıyla mahkûmiyet verildi. Tedbir uygulanarak para cezasına çevrildi.

Eroğlu; Bilirkişi Raporunda Kusurlu Sayılmıştı

17 şubat 2016'da talep edilen 3'üncü bilirkişi raporunda TTK Kozlu Müessese Müdürü Kazım Eroğlu ve yardımcısı Nurettin Yılmaz'ın ise firmaya bir yaptırım uygulamak yerine kendi bünyelerinden bir çalışanı teknik nezaretçi olarak atamayı uygun göreerek tali kusurlu oldukları ifade edildi.

Raporda, "TTK nezaketi atamak yerine yükleniciye ceza verilmesi, iş durdurulması ve gerekiyorsa iş akdinin feshedilmesi gibi önlemler almış olsa idi kaza olayının önüne geçilebilirdi. Bütün bunlara karşın TTK idaresi en azından işlerin güvenli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla teknik nezaretçi ataması yaptığı için olayda asli değil tali kusurlu olarak değerlendirilmiştir.

Madenlerimizde AKP iktidarı döneminde yoğun olarak uygulanan, “*maden ruhsat sahalarının işletme hakkının özü kendisinde kalması koşuluyla hak sahibi tarafından sözleşme ile gerçek veya tüzel bir kişiye, bir süre tahsis edilmesi ve sözleşme gereğince, maden ocağının işletilmesini üstlenen özel veya tüzel kişinin, ruhsat sahibine, ürettiği her bir ton maden için önceden ödemeyi taahhüt ettiği meblağ kadar bir ücret ödemesini*” öngören rödovans sistemi, nasıl ki madenlerimizin iktidar yanlısı iş insanlarına peşkeş çekilmesi, kar hırsından kaynaklı alınmayan önlemlerle madencilerimizin hayatlarını kaybetmesine neden olduysa, görüşmelerini yaptığımız “**Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişlik Yapılmasına Dair Kanunun Teklifi**” nin de esasını oluşturan tütün ve tütün mamullerine ilişkin son 20 yılda uygulamaya konulan kararlar, ölkemizin uluslararası piyasalarda marka değeri olan en önemli tarımsal ürünlerinden tütünün, uluslararası sigara şirketlerinin insafına bırakılmasını; yerli tütün üreticilerimizin birkaç nesildir yapageldiği tütün üretiminden çekilmesine neden olmuştur.

Anadolu topraklarına ilk tütün fidesinin dikilmesinden bu yana tütün; üretimi, ticareti ve tüketimi ile adeta bu toprakların siyasal, ekonomik ve toplumsal tanıklığını yansıtan bir ürün haline gelmiştir. Tütün ve tütün mamulleri, toplanan vergilerin toplam vergi gelirleri içerisindeki payının yüksekliği, ihracatta diğer birçok tarım ürününe olan üstünlüğü ve ilgilendirdiği büyük sayıdaki üretici ve tüketici kitlesi nedeni ile geçmişten bu yana üretimi, alım ve satımı özel kanunlarla düzenlenmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş döneminde Düyunu Umumiye İdaresi ile kurulan Reji şirketinin millileştirilmesi ile tütün üretimi ve alım satımı İnhisarlar İdaresinin kontrol ve yetkisine bırakılmıştır. Bu amaca hizmet etmek üzere 1924, 1930 ve 1938 yıllarında yasal ve kurumsal

düzenlemeler gerçekleştirilmiş, 1969 yılında yürürlüğe giren 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu da 2002 yılına kadar yürürlükte kalmıştır. Ülkemiz tütüncülüğünde dikkat çeken en önemli düzenleme 09/01/2002 tarih ve 24635 Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 4733 Sayılı Tütün Yasası’dır. Söz konusu yasa, kamuoyunda ‘on beş günde on beş yasa’ olarak adlandırılan yasalardan biri olarak 2002 yılında çıkarılmış ve “1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu” nun yerine tütün ve tütün mamulleri sektörünü düzenlemek ve denetlemek üzere yürürlüğe girmiştir. 4733 Sayılı Tütün Yasası ile destekleme alımlarına son verilmiş, Sözleşmeli Üretim Modeli ile tütün üretimi başlamış, Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Üst Kurulu (TAPDK) kurulmuş, akabindeki yıllarda TEKEL Genel Müdürlüğü tasfiye edilmiştir. TAPDK, kuruluşundan on beş yıl sonra 24.12.2017 tarihinde 696 sayılı KHK ile kapatılarak görev ve yetkileri Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı kurularak, Tarım ve Orman Bakanlığına devredilmiştir.

Yerli tütünün devamlılığı ve önemini korumasında belirleyici bir misyona sahip TEKEL’in tasfiye edilmesine paralel sözleşmeli tütün ekimiyle tütün pazarında ciddi dönüşümlerin yaşanmaya başladığı 2000’lerin ilk yıllarının ardından 2017 yılının Kasım ayında TBMM Genel Kurulundan geçirilen 7061 sayılı “Bazı Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’ ile AKP iktidarının, yerli tütün üreticisine bakışındaki sorun net olarak görüldü. Söz konusu yasa kapsamında 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun üçüncü maddesine “*Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumundan yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ile ticari amaçla; makaron veya yaprak sigara kâğıdını, içine kıyılmış tütün, parçalanmış tütün ya da tütün harici herhangi bir madde doldurulmuş olarak satanlara, satışa arz edenlere, bulunduran ve nakledenlere üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası verilir.*” hükmü eklenerek, tütün üreticisinin hapisle cezalandırılmasının yolu açıldı. Tütün üreticileri Türkiye genelinde çeşitli eylemlerle düzenlemeye karşı tepki gösterirken, maddenin yürürlük tarihi üç kez ertelendi ve 2022 yılının başında uygulamaya girebildi.

İktidarın yerli tütüne yönelik kuşatması, birkaç açıdan sonuç doğurdu. Öncelikli olarak tütün üretiminde istikrar kayboldu ve tütün üretici sayısı her geçen yıl azaldı. Gıda, Tarım ve Orman Bakanlığının verilerine göre, 2002 yılında yüzde 40’ın üzerinde olan yerli tütün kullanım oranı, 2019’da yüzde 12’ye kadar geriledi. 2002 yılı öncesi yıllık 350-400 bin ton olan tütün üretimi son yıllarda 80 bin tona, bazı yıllar 50 bin tona kadar düştü.

Türkiye sözleşmeli yaprak tütün üretimi

Yıl	Üretici sayısı	Üretim miktarı
2006	252.312	135.247
2007	215.307	98.137
2008	179.633	74.585
2009	181.588	93.403
2010	77.411	81.053
2011	64.191	53.018
2012	50.685	45.435
2013	66.289	69.214
2014	81.799	88.222
2015	65.118	67.839
2016	56.082	62.000
2017	50.833	58.392
2018	55.695	82.500
2019	50.040	79.727

Kaynak: Gıda, Tarım ve Orman Bakanlığı

2002 yılında yerli tütün üretimiyle geçimini sağlayan çiftçi sayısının 400 bin civarında olduğu, bugün ise 70 bine kadar düştüğü kaydedilmekte. Son 20 yılda yaklaşık 330 bin tütün üreticisinin tütün üretmeyi bıraktığı göz önüne alındığında, bu kişilerin aileleriyle birlikte 1 milyonu aşan bir nüfusun farklı geçim kaynağı aramak zorunda kaldığı anlaşılmaktadır.

İktidarın hemen hemen her alanda izlediği politikaların çarpıklığı, tütün ve alkol konusunda çok daha keskin şekilde analiz edilebilmektedir. Bir yandan tütün üretimi ile alkol tüketimine, kişi hak ve özgürlüklerini sınırlayıcı düzeylerde engeller koyan iktidar, iş vergilendirmeye gelince bu iki üründen yüksek oranlarda vergi almakta. Verilere göre, sadece özel tüketim vergisi (ÖTV) kapsamında tütün ve alkolden alınan vergilerin toplamı 100 milyar liraya ulaşmış durumda.

ALKOLLÜ İÇKİ VE TÛTÛNDEN ALINAN VERGİ ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ (Milyon TL)		
	Alkollü İçkilerden Alınan	Tütün Mamullerinden Alınan
2000	156	737
2001	242	1.140
2002	432	2.036
2003	959	4.525
2004	1.298	6.125
2005	1.509	7.124
2006	1.898	8.918
2007	1.889	9.647
2008	1.987	10.888
2009	2.134	11.546
2010	2.868	14.784
2011	3.856	15.850
2012	4.643	19.976
2013	5.196	21.327
2014	5.889	23.024
2015	6.797	26.969

2016	7.904	32.235
2017	10.013	37.427
2018	12.402	42.725
2019	14.715	50.358
2020	16.464	61.801
2021	22.785	67.620
2022	29.748	70.228

Kayak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Teklif sahiplerinin görüşmeler sırasında düzenlemeleri savunurken ileri sürdükleri argümanlardan biri de hem bireysel hem de toplumsal sağlık ile rekabet ortamını olumsuz etkilediği için tütün ve tütün mamulleri kaçakçılığı ile sahte alkol üretiminin önüne geçmek oldu. Bu bağlamda Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Başkanlığının '2021 Raporu'na göre, 2021 yılında tütün mamulleri kaçakçılığıyla mücadele çalışmaları kapsamında 6 bin 50 operasyon gerçekleştirilmiş, 8 bin 935 kişi hakkında yasal işlem yapılmış. Gerçekleştirilen operasyonlarda;

*3.891.883 paket kaçak sigara,

*51.512.377 adet dolu, 1.702.805.554 adet boş marakon,

*326.848 adet puro/sigarillo,

*334.035 kg tütün (sarmalık, nargile, pipo vb.) ele geçirilmiş.

Raporda, 2021 yılına ait tütün mamulleri kaçakçılığında 2020 yılına göre olay sayısında % 28'lik, şüpheli sayısında % 30'luk artış yaşandığı ifade edilmekte.

Raporda yıllara göre ele geçirilen tütün mamulleri miktarı ise şöyle yer almakta:

YILLARA GÖRE ELE GEÇİRİLEN TÜTÜN MAMULLERİ MİKTARI					
	2017	2018	2019	2000	2021
Sigara (paket)	42.611.529	20.119.986	8.772.616	3.945.225	3.891.883
Boş makaron (adet)	18.181.441	48.387.388	8.4179.760.158	267.651.161	1.702.805.554
İçi doldurulmuş Makaron (adet)	17.072.649	10.582.552	42.380	18.001.028	51.512.377
Puro / Sigarillo (adet)	446.340	369.689	411.533	696.231	326.848
Tütün (kg.)	141.692	177.229	304.807	277.786	334.035

Verilerden de görüleceği üzere boş makaron ve içi doldurulmuş makaron miktarları ile ele geçirilen tütün miktarında yüksek düzeyde artışlar yaşanmıştır. 2021 yılında yapılan

operasyonlarda ele geçirilen boş makaron sayısı 2020 yılına göre yüzde 536, içi doldurulmuş makaron sayısı yüzde 186, tütün oranı ise yüzde 20 artmıştır.

Türkiye’de tütün ve tütün mamulleri ile sahte alkolün yasadışı dışı satışının gittikçe yaygınlaştığı bir gerçektir. Ancak AKP iktidarı soruna, tabiri yerindeyse körün fil tarifi gibi yaklaşmakta, sorunun asıl kaynağının siyaseten alınan kararlar olduğunu gizleme çalışmaktadır. Son bir yılda markalara göre değişimle birlikte tüm sigara fiyatlarında yüzde 100’e yakın artışlar yaşanırken, yüksek enflasyon ve milyonlarca vatandaşı açlık sınırının altında asgari ücrete mahkum eden iktidar, vatandaşların dolaylı olarak fiyatı çok daha düşük kaçak tütün ve alkole itmektedir. Bunun yanı sıra iktidarın uzun süredir izlediği sorunlu dış politika, özellikle Türkiye’nin doğu ve güney sınırlarındaki istikrarsız yönetimler ve çatışma ortamından kaynaklı insani göçün artmasına, buna paralel sınır kontrollerinin zorlaşmasına sebep olmuştur ve insani göçle birlikte çeşitli ürünlerin kaçakçılığında da artış yaşanması eşyanın tabiatı gereğidir ki ulusal basına da sıklıkla yansıdığı üzere yasadışı tütün satışında göçmenlerin azımsanmayacak bir etkisi bulunmaktadır.

İfade edegeldiğimiz gerekçeler de göstermektedir ki, tütün ve tütün mamulleri pazarı ile sahte alkol üretimindeki artışın sebebi uygulana gelen yanlış politikalar. Soruna sebep olan sorunlar çözülmeden özgürlüğü kısıtlayıcı, hele ki yerli tütün üretimini olumsuz şekilde etkileyecek, ayrıca yeni sorunlara kaynaklık edecek hapis cezası gibi tedbirler hiçbir şekilde yaraya mehem olmayacaktır. Hem sorunun çözümü hem de birey ve toplum sağlığı açısından tütün ve alkol pazarını baştan sona yeniden düzenleyecek bütünsel bir yasa öncelikli ihtiyaç olup, görüşmelerini yaptığımız teklifin geri çekilmesi yerinde olacaktır.

II. TEKLİFİN MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Teklifin 4. maddesiyle, 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanununun 8 inci maddesin fıkra ve cümle eklemelere yapılarak, mezkur Kanun hükümlerine aykırı davranılması halinde uygulanacak cezalar kapsamına, teklifin 1. maddesiyle Vergi Usul Kanununa eklenen Ürün İzleme Sistemine (ÜİS) müdahale suçu da dahil edilmekte. Makaron ve sigara üretim tesislerinde, üretimi uygun şekilde yapmayanlara, “onbin Türk Lirasından az olmamak üzere, üretilen her bir adet başına bir Türk Lirası idari para cezası verilmesi” düzenlenmekte. Maddeyle, Vergi Usul Kanununa eklenen (d) fıkrası ile Kaçakçılıkla Mücadele Kanuna aykırı fiiller tespit edilmesi halinde Tarım ve Orman

Bakanlığının düzenlemekle yükümlü olduğu piyasalarda faaliyete ilişkin verilen belgelerin, kavuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar askıya alınması ve bu süre içinde söz konusu tesis veya işyeri için başka bir gerçek veya tüzel kişiye belge verilmemesi öngörülmekte. Mahkeme kararı kesinleşinceye kadar faaliyet belgesinin askıya alınması, yargılama yapılmadan üretici firmanın baştan ağır bir cezayla karşı karşıya kalmasına yol açacak ve telafisi güç durumlar oluşacaktır. Maddedeki faaliyet belgesinin askıya alınmasına ilişkin hüküm, hukuk güvenliği ve masumiyet karinesini ihlal olup, Anayasa aykırıdır.

Teklifin 5. maddesiyle, 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanuna “Teminat alınması” başlıklı ‘8/A’ maddesi eklenmiş ve tütün üreticileri ile tütün üretim ve pazarlama kooperatifleri hariç olmak üzere, tütün, tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, sigara filtresi, alkol ve alkollü içkilerin üretim ve ithalat faaliyetleri ile tütün ticareti yetki belgesi kapsamındaki faaliyetlere ilişkin; izin, uygunluk ve yetki belgesi bulunanlar ile izin, uygunluk ve yetki belgesi başvurusu, tadili veya süre uzatımına ilişkin talepleri olanlardan, doğabilecek idari para cezası ve vergi dairesi ve Sosyal Güvenlik Kurumunca 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca takip edilen diğer amme alacaklarının güvenliğini sağlamak amacıyla elli milyon Türk Lirasına kadar teminat alınması düzenlenmiş. Teminat vermeyenlerin, faaliyete ilişkin belgeleri teminat verilinceye kadar askıya alınacak. Teklifte tütün mamulü üretmeyen ihracatçı firmaların, tütün mamulü üreticileriyle bir tutulması söz konusudur ki bu da ayrı konumdakilerin aynı uygulamaya tabi tutulmasına yol açacaktır. Uygulamada meydana mağduriyetlerin oluşması ve ülkemizin ihracat hacminin sekteye uğraması kaçınılmazdır.

Teklifin 8. maddesiyle; 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3’üncü maddesindeki değişiklik, kaçak tütüne ve kaçak sigaraya ilişkin hapis cezalarında yeni bir ayrıma gidiliyor. Kanuna aykırı “tütün ticareti” yapanlara artık 3 ila 6 yıl arasında değil, 2 ila 5 yıl arasında değişen hapis cezası verilecek. Böylece kaçak tütünden hapse girilse dahi koşullu salıverme/denetimli serbestlik hükümlerinden yararlanma olanağı yaratılıyor; infaz rejimi kolaylaştırılıyor. Diğer yandan, Kanuna aykırı olarak, sigara/makarona tütün veya başka bir madde sarıp satan, satışı sunan, bulunduran, nakledenlere ise 3 ila 6 yıl arasında hapis cezası uygulanmaya devam edilecek. Düzenleme yerli tütün üreticisinin ‘kaçakçı’ konumuna düşürülmesi sorununu ortadan kaldırmayıp, ceza miktarında düşüş öngörmekte. Madde, tek

başına kıyılıp içilebilme vasfına sahip yerli sarmalık tütünün kaçak tütünden hukuk önünde ayırt edilmesi, yerli üreticinin ağır hapis cezası tehdidinden kurtarılarak yüzbinlerce yerli tütün üreticisinin mağduriyet yaşamaması yönünde düzenlenmelidir.

III. SONUÇ

Sonuç olarak; “**Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Teklifi**” nin, ikinci bölümde ilgili maddelerinde tek tek açıkladığımız gerekçelerle yasalaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

31/10/2022

Zeynel Emre
İstanbul

Tufan Köse
Çorum

Rafet Zeybek
Antalya

Turan Aydoğan
İstanbul

Alpay Antmen
Mersin

Süleyman Bülbül
Aydın

MUHALEFET ŞERHİ

Neoliberal politikalar, tarımın sosyoekonomik yönünden ziyade sadece kâr-zarar hesapları yapılarak ithalatın öne çıkarılması, tarım alanları ile meraların ranta kurban edilerek yapılaşmaya, toplu konutlara, enerji santrallerine, maden ve taş ocaklarına açılması, verimli tarım arazilerinin plansız şehirleşmeye kurban edilmesi, gübre ve mazot fiyatlarının yüksek olması, kırdan kente göç, çiftçi teşviklerinin yetersiz olması, enerji ve yüksek teknoloji gerektiren ürünlerde yetersiz kalınması gibi onlarca sebep yüzünden tarım bitme noktasına gelmiştir. Tek adam rejimi ve AKP-MHP ittifakının inflas ettirdiği bir Türkiye ekonomisi sebebiyle de tarım üreticileri için durum çok daha vahim bir hal almıştır.

İktidarın yanlış tarım ve ekonomi politikalarından en çok nasibini alanların başında tütün üreticileri gelmektedir. AKP, iktidar olduğu 2002'den bu yana bir taraftan tütüne karşı savaş açmışken diğer taraftan tütün ve tütün mamullerinden aldığı vergileri sürekli artırarak tütünün önemli bir gelir kalemi haline getirmiştir.

AKP, 2002 yılının başlarında IMF'nin projesi olarak 4733 Sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile tarımda doğrudan devlet desteği yerine sözleşmeli tarım desteği öngörmüş, yerli tütün üretimini zamana yayararak engellemiş ve serbest piyasa mantığından hareketle uluslararası tütün şirketlerinin Türkiye'deki piyasada hegemonya kurmasının önünü açmıştır.

AKP 2008'de TEKEL'i özelleştirerek uluslararası şirketlere peşkeş çekmenin önünü açmıştır. 2018'de Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK) kapatılarak piyasa düzenleme işlevi Tarım ve Orman Bakanlığına devredilmiştir. Bu kanunun Tarım ve Orman Bakanlığı dışarıda tutularak görüşülmesi Bakanlığın tütün ve alkolde nasıl işlevsiz olduğunu gözler önüne sermektedir.

AKP iktidar olduğu 2002 yılında yerli tütün üretimi ile geçimini sağlayan çiftçilerin sayısı yaklaşık 400 bin iken, günümüzde bu sayı 50 binin altına kadar düşmüştür. Dolayısıyla 350 bin çiftçinin emeği AKP eliyle uluslararası şirketlere doğrudan aktarılmıştır.

“Dış güçler” argümanını her seferinde kullanmaktan geri durmayan AKP iktidarı açısından yerli tütün üretiminin son bulması hiçbir anlam ifade etmemektedir. AKP'nin iktidar olduğu 20 yılda sadece tütün piyasasının %90'ını uluslararası şirketlere peşkeş çekmesi “dış güçler” olarak nitelendirdiği kesimlerle nasıl iş birliği içinde olduğunu göstermektedir.

AKP'nin pragmatik bir anlayışla tütünden aldığı vergiler azımsanmayacak düzeydedir. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre 2006 yılında ÖTV gelirlerinde sigaranın payı %24,2 ile 8,9 milyar TL iken 2021'de ise %32,9 ile 67,6 milyar TL olmuştur. Alkol ürünlerinin ÖTV kronolojisine göre; 2010'da bir litre alkolde 51,48 lira olan ÖTV tutarı 27 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla 602,48 liraya çıkmıştır. Böylece alkol üzerinden alınan ÖTV'de son 12 yıldaki vergi

artış oranı yüzde 1070 olmuştur. AKP iktidarının alkol ve sigaradan aldığı ÖTV'ye KDV de dahil edildiğinde bu alandan ciddi bir gelir elde ettiği rahatlıkla görülebilir.

AKP iktidarı şimdi ise Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun Değişikliğine ilişkin kanun tasarısı ile alkol ve sigaradan elde ettiği vergileri arttırmak için ceza politikası yoluna başvurmuştur. Mevcut ekonomik koşullarda alım gücü düşen ve giderek daha da yoksullaşan yurttaşlar, alkol ve tütünden elde edilen vergilerin yüksekliği nedeniyle sahte-kaçak içkiye ve tütüne yönelmektedir.

2000'li yılların başlarından bu yana AKP'nin alkoldeki vergi politikaları nedeniyle merdiven altı üretimlere yönelim artmış durumdadır. Yurttaşlar sahte içkiye ve metil alkole bağlı kalıcı sağlık sorunları yaşamakta ve her yıl onlarca insan hayatını kaybetmektedir.

AKP, kamuoyunun sağlığını düşünmüş olsaydı alkol ve tütünden aldığı vergiyi yıllar içinde önemli bir kalem haline getirmezdi. AKP iktidarı, alkol ve sigaradan elde ettiği vergiyi yükselterek toplum sağlığını korumak yerine bizatihi insanların yaşamını tehlikeye atmaktadır. AKP alkol ve sigaradan aldığı vergileri daha da arttırmak için bu kanun teklifi ile ceza politikasına başvurmuştur. Bu kanun teklifi, AKP'nin kendisi gibi olmayanların yaşamına müdahale ettiğini bir kere daha göstermiştir.

Ayrıca kimi kurum ve kuruluşların yayınladığı veriler de vergi artışlarının sigara kullanımını iddia edildiği gibi azaltmadığını kanıtlar niteliktedir. Tütün Ekspertleri Derneği tarafından hazırlanan 2020 raporuna göre, *“2020 yılı itibarı ile sigara üzerindeki vergi yükü %63'ü ÖTV olmak üzere ortalama %81 civarındadır. Bu vergi uygulaması ile artan sigara fiyatlarının özellikle genç neslin erken yaşta sigaraya başlamasının engellenmesi, orta ve düşük gelir grubundaki sigara tüketicilerinin ise sigarayı bırakmaları hedeflenmiştir. Ancak yüksek vergi ve yüksek fiyat, sarmalık kıyılmış tütün tüketimi ile birlikte sigara kaçakçılığını körüklemiştir. 2020 yılında sigara tüketimi önceki yıla göre yaklaşık 2 milyar adet azalmıştır. Buna karşılık sarmalık kıyılmış tütün tüketiminde artış meydana gelmiştir. Yaklaşık 117,9 milyar adetlik yasal sigara satışına sarmalık kıyılmış tütün ile kaçak sigara tüketiminin de eklenmesi ile iç piyasada 138 milyar adetlik bir tüketim rakamından bahsedilebilir. Türkiye sigara satış hacmine göre dünyanın en büyük on pazarı arasında yer almaktadır.”* Yani propagandası yapılan bu vergi politikası, sigara tüketimini azaltmış durumda değil; tam tersine, sarmalık tütün, “kaçak” olarak tabir edilen tütünün kullanımını artmış durumdadır.

Aynı rapor yer verdiği verilerle tütüne ilişkin vergi politikalarının üreticiye olumsuz yansımaları da gözler önüne sermiştir. Rapora göre; 2020 yılında 279 milyon dolarlık ihracata karşılık 562 milyon dolarlık tütün ithalatı yapılmıştır. Oysa 2006 yılında 497 milyon dolar ihracata karşılık 258 milyon dolarlık tütün ithalatı yapılmıştır. Yani Türkiye ürettiğinin yarısı kadar ithal eden bir ülke durumundayken şu anda açık veren bir ülke pozisyonuna düşmüştür.

Teklifle, tütün mamulleri ve alkollü içecekler piyasasında üreticilerden 50 milyon liraya kadar teminat alınması öngörülmektedir. Yerli üreticinin 50 milyon liralık teminatı ödemesinin zorluğu göz önünde bulundurulduğunda bu düzenlemenin yabancı tütün kartellerini güçlendirip yerli üreticiyi yok edeceği aşikardır. Hali hazırda tütün ticareti yetki belgesine sahip birçok yerli üreticinin hakkını gasp edecek bir düzenlemedir. Yerli üreticiyi teşvik edici, destekleyici düzenlemeler yapılması gerekirken tam tersine yerli üreticiyi ezebilecek böyle bir düzenleme

ile Meclis gündeminin işgal edilmesi kabul edilebilir bir durum değildir. Ayrıca teminat miktarının Orman Bakanlığına verilmesinin pratikte keyfi bir uygulamaya dönmesi kuvvetle muhtemeldir. “Farklı teminat tutarı belirleme, teminat tutarını sifıra kadar indirme” yetkileri yasallık ve belirlilik ilkelerine aykırıdır.

Teklifte göre bir yıl içinde sinyal alınmayan cep telefonlarının IMEI numarası pasife alınarak kullanılmaz hale getirilmesi öngörülmektedir. Sorunun vatandaşın telefon alırken ödediği yüklü vergiler, döviz kurunun artması sebebiyle alım gücünün düşmesi gibi gerçekler göz ardı edilerek sadece kaçakçılık meselesine indirgenmesi, iktidarın vatandaşını değil sadece alacağı vergiyi düşündüğünün kanıtıdır. Bir düzenleme yapılacaksa öncelikle vatandaşın telefon alırken ödediği ağır vergilerle ilgili düzenleme yapılması gerekmektedir. Bilet, konaklama ve kayıt bedeli dahil yurt dışına gidip telefon almanın daha ucuz olduğunu söylemek abartı olmayacaktır. Vatandaşın yurt dışından telefon satın alma eğilimini, adaletsiz vergi yükünün sonucu değil de vatandaşın vergi kaçırma eğilimi olarak görmek en başta halka hakaret olup kolaya kaçmaktır. Kaçakçılık ile mücadele ediliyormuş gibi böyle bir yasa teklifinin komisyona getirilmesi adil olmayıp halkı, telefon alımında vergi zorbalığına mecbur bırakmaktır.

Mehmet Ruştü Tiryaki
Batman

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4672) esas numaralı “**Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**”ne ilişkin muhalefet şerhimizdir.

2 maddesi yürürlük olmak üzere 11 maddeden oluşan bu torba teklif 5 farklı kanunda değişiklik getirmektedir;

1. 213 sayılı Vergi Usul Kanun
2. 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun
3. 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu
4. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
5. 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu

Telifin Geneli Üzerine

Görüşmekte olduğumuz kanuna baktığımız zaman gerekçenin hemen başında kaçakçılığı ve kayıt dışı üretimi ortadan kaldırmak, haksız rekabeti önlemek gibi İYİ parti olarak olumlu baktığımız ifadeler bulunmaktadır. Fakat vatandaşlarımız neden kaçakçılık yapma yolunu seçiyor veya vatandaşlarımız neden kaçakçılığa konu olan ürüne yöneliyor? Bu konular maalesef detaylı olarak araştırılmadan kanun teklifleri önümüze geliyor. Bu konuların sosyolojik sebepleri araştırılmadan, kaçakçılığı teşvik eden, kaçak ürünlerine, kaçakçılığa konu olan ürünlere vatandaşlarımızın talebinin artmasının nedenleri nelerdir? Bu konuların detaylı bir şekilde araştırılması gerekmektedir ki vardığımız sonuçlara göre vatandaşımızın lehine olacak kanunlar çıkarabilelim.

Kanunun genel gerekçesinde “*Kanunun konusunu teşkil eden tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkiler yoğun bir şekilde kaçakçılığa ve kayıt dışı üretime konu edilmektedir.*” denilmektedir. Tabii bu ifade sonrasında ülkemizde artan enflasyon ve vergiler nedeniyle vatandaşımızın kayıt dışı, merdiven altı şekilde üretilen veya ürettiği alkollü içkilerin neden olduğu ölümler ve hastalıklarla mücadele edilmesi beklenirken, “*söz konusu eşyanın kaçakçılığa konu edilmesi durumunda oluşan vergi kaybı ve haksız rekabet ortamı ülke ekonomisine verdiği zararların bertaraf edilmesi için önlemler alındığı*” görülmektedir. Aynı şekilde teklif, yasa dışı yollarla yurt içinde üretilen makaron ile usulsüz bir şekilde piyasaya sürülen sarmalık kıyılmış tütün ve nargile tütünü gibi tütün mamullerinde ciddi artış olduğu tespit edildiğini ifade etmektedir. Bu artışın gerekçesi, artan enflasyon ve derin yoksulluk ve düşen alım gücü nedeniyle sigara paketi alamayan vatandaşımızın tütün kullanmaya başlamasıdır. Gerekçede yer alan “*Özel Tüketim Vergisi Kanununun (III) sayılı listesinin B cetvelinde yer alan tütün ve tütün mamulleri vergi açısından stratejik ürünler olduğundan*” ifadesi, kanun teklifiyle amaçlanan vergi zıyayı önlemek olduğu açıkça göstermektedir.

Tütün ve alkole yapılan zamların ve her geçen gün artarak devam eden bu zamların kaçakçılığa ve kaçakçılığa konu ürünlere olan talebin artmasıyla doğru orantılı olduğunu görüyoruz. Yapılan zamların, arttırılan vergilerin gözlemediğimiz kadarıyla tütün ve alkol kullanımının azalmasını da olumlu bir etkisinin de olmadığını görüyoruz. **Sahte içki sebep değil, sonuçtur. Sebep, ölçüsüz kamu politikalarıdır.**

Vatandaşlarımız yapılan zamlar sonrası daha çok kaçak ürünlere yönelmeye başlamıştır. Bu yapılan araştırmalarla da mevcuttur. Yapılan araştırmalarda tütün ve alkole yapılan zamlar sonrası yasal satışlarda neredeyse yüzde 50 düşüşler yaşandığı görülmektedir. Bu demek olmuyor ki vatandaşlarımız alkol ve tütünden vazgeçtiler. Vatandaşlarımız maalesef kaçak ürünlere yöneldiler. Veya internet üzerinden aldıkları malzemelerle alkolünü kendi evlerinde imal etmeye başladılar.

Tütün ve alkole yapılan zamlarda vergi gelirinde artış sağlandığı görülebilir veya vergi gelirlerinde artış amaçlanabilir fakat yapılan araştırmalar gösteriyor ki zamlar daha çok kaçak ürünlere yönelimi arttırıyor, resmi bandrollü satışlarda azalma gerçekleşiyor. Bu da demek oluyor ki vergi gelirinde artış yaşanması beklenirken düşüşler meydana geliyor.

Gözlemediğimiz üzere sigara kullanan vatandaşlarımızın evlerinde açık tütün ve makaron bulunmaktadır. Neden bu yolu seçtikleri sorulduğunda hepsinin cevabı neredeyse ortak "artan zamlar"!

Vatandaşın kaçakçılığa ve kaçakçılığa konu olan ürünlere eğilmesinin, yönelmesinin temelinde nelerin yattığı araştırılmalı ve çözüm yolları bulunmalıdır. Tütün ve alkole yapılan zamların kullanımı azaltmadığı gibi kaçakçılığın artmasına neden olduğu apaçık ortadadır.

Devletin, tütün ve alkol ürünlerine yapılan zamlarla ve arttırdığı vergilerle değil de 2008 yılında özelleştirilen daha sonra 2009 yılında kapatılan TEKEL fabrikalarının tekrar faaliyete geçirmesiyle kalkınacağı, ülkemize gerçekten katma değer sağlayacağı ve İYİ Parti olarak bizimde yürekten istediğimiz ülke olarak Yerli ve Milli olma hedefine daha çok katkı sağlayacağı düşüncesindeyiz.

Vergi zıyayı önlemek tabii kamu maliyesi için önemlidir ancak neden kaçakçılık artıyor diye sebeplerini tespit etmek gereklidir. Türkiye'nin **47 Avrupa ülkesi arasında** alkollü içki tüketiminde **sonuncu**, alkollü içkilerden alınan vergi yüzdesi bakımından ise **üçüncü** olduğunu görüyoruz. Eğer verginin amacı alkollü içkilere yönelimi azaltmak, özendiriciliği düşürmek ise, bu ilişkide yolunda olmayan bir şeyler olduğu kesin. Zira en düşük tüketim miktarı kaydeden ülke olan Türkiye'nin, en yüksek vergi tahsil eden ülkeler arasında olmasının ölçülü olduğunu söylemek zor.

Verilere baktığımız zaman, tabii ki alkol ve tütünde makul bir fiyat ve belli bir vergi yüksekliğinin gençleri korumak adına faydası var ve hükümetin bütçe tablolarında ciddi bir gelir kalemi olarak yazıldığı hepimizin malumudur. Ama bu artışın, orantısız olması hâlinde ciddi sorunlara sebebiyet vermektedir. Avrupa'da içki tüketiminde Türkiye sonuncudur. Ama buna rağmen tüketim hiç azalmamaktadır. Demek ki ÖTV ve KDV artışlarıyla bu tüketimi daha fazla azaltmak, etkilemek, mümkün değildir. 1 litre 100 derece alkolün ÖTV'si 602 liradır.

Eskiden rakı milli içkimiz diye, yerli ve milli diye belli bir koruma altındaydı ve fiyatları da makul tutuluyordu çünkü kullanılan içkinin yüzde 90'a yakını rakıydı ve bir himaye görüyordu ama son yıllarda baktığımızda bu bir standarda ulaştırıldı. "1 litre 100 derece 602 lira" denildiği zaman, bütün dışarıdan gelen alkollü içecekler, her türlü yabancı içki yerli alkollü içecekten daha ucuz hâle geldi. Rakıdan alınan **%260'lık vergi** miktarı ülkemizdeki durumu özetliyor.

Eskiden yüzde 90 seviyesinde kullanılan yerli alkollü içecek giderek yüzde 70 ve yüzde 60'lar seviyesine düştü çünkü örneğin dışarıdan gelen viskinin alkol oranı yüzde 40 olduğu için ve rakı da yüzde 45 olduğu için bunu 602'ye oranladığımızda bizim çok tüketilen, bir nevi yerli ve milli içki sayılan rakının giderek az kullanıldığını, diğerlerinin çok kullanıldığını görüyoruz. Bununla da iş bitmiyor; rakı içmek isteyen neredeyse birçok kullanıcı artık tamamen merdiven altı kaçak içki yapmaya başlamıştır. Şimdi, belli, makul bir ÖTV'nin, KDV'nin olması doğaldır ama Avrupa'nın en az içki kullanan ülkesinde en yüksek ÖTV oranısızdır. Bizden daha yüksek ÖTV oranına sahip sadece İskandinav ülkeleri var veya bizimle aynı, eşdeğer seviyede; İskandinav ülkelerinin güneşsiz iklimi, alkolizm sorunu, bunalımlı ortamı hesap edildiği zaman, orada hemen hemen herkes sosyal içicidir. Buna rağmen vergileri belli bir seviyede yüksek tutma ihtiyacındalar ama gelir seviyemize göre baktığımız zaman biz onları da aşırız yani en az kullanmamıza rağmen Avrupa'nın da en yüksek ÖTV seviyesi bizimdir. Her yıl kaçak içkiden ölenleri düşündüğümüz zaman durum gerçekten içler acısı ve her yıl giderek artan ölüm oranları da karşımıza çıkıyor.

Onun için, bunların yeniden bir düşünülmesinde, değerlendirilmesine yarar var çünkü devletin de gelir seviyesinin arttığından bahsedemeyiz. Sadece biz bu pahalılıktan dolayı tüketim miktarı azaldığı için insan sağlığıyla ve toplumun sağlığıyla oynamaya başladık ve bunlar bir incelendiği zaman ölümler çok rahatlıkla görülecektir. Devletin Alkol Politikalarını İzleme Platformunun açıkladığı verilere göre sadece 2021 senesinde **109 kişinin** sahte içkiye bağlı zehirlenme nedeniyle hayatını kaybetmiştir.

Gerekenin son cümlelerine baktığımızda şunu görüyoruz; yasa dışı ticaretin önlenmesi noktasında kaçakçılık fiillerinin önlenmesinin yanı sıra, kaçakçılığa neden teşkil eden hususların engellenmesi büyük önem arz etmektedir. Tabii ki burada kaçakçılığa sevk eder neden pahalılıktır, orantısız bir ÖTV'dir. Onun için, bunu, makul seviyelerde düzenlemek hem gençleri korumak hem de makul ve orantılı seviyede düzenlemek doğru olacaktır.

733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanunun "Cezai hükümler" başlıklı 8 inci maddesinin beşinci fıkrasının (h) bendi uyarınca yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapma eylemi idari yaptırımla cezalandırılmakta idi. Bu hüküm 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 63 üncü maddesi ile yürürlükten kaldırılıp, aynı Kanunun 93 üncü maddesiyle 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin yirminci fıkrasında düzenlenerek üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile tecziye edileceği belirtilmiştir. Bu düzenlemenin de; 1/7/2018 tarihinde yürürlüğe gireceği öngörülmüştür. Fakat çeşitli kanunlarla bu düzenlemenin yürürlüğe girişi 1/1/2022 tarihinde ertelenmiştir. 1/1/2022 tarihinden itibaren ise bu fiil üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile tecziye edilmektedir. Teklifin 8. Maddesi ile; fiilin ağırlığı değerlendirilerek, suça konu olan bu eylemin iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile tecziyesi amaçlanmaktadır. Cezaları

artırarak ülkemizde kaçak alkol ve tütün mamulleri üretimi azalmadığı gibi, denetimsiz merdiven altı üretim sonucu vatandaşlarımız hayatlarını kaybetmektedir.

Diğer taraftan, “Ülkemizde neredeyse her vatandaşın evinde bulunan IMEI klonlamasına uygun, eski/kullanılmayan cep telefonları IMEI havuzunda yer almakta ve risk teşkil etmektedir.” ifadesiyle kayıt dışı cep telefonlarında kullanılan IMEI havuzunun daraltılması ve usulsüz kullanımının engellenerek caydırıcılığın artırılması telefonlardan sinyal alınmadığında kapatılma süresi 7 yıldan 1 yıla düşürülmektedir. Kanun yurt dışında getirilen telefonların eski telefonlarla IMEI eşleştirmesi yapılarak kullanılması sonucu ortaya çıkan zararı tahsil etmeyi amaçlarken, ikinci el telefon satışı yaparak geçinen binlerce küçük esnaf mağduriyet yaşayacaktır. Mağduriyet yaşanmasının önlenmesi amacıyla yeni düzenleme 1 Ocak 2024'te yürürlüğe girecektir.

Teklifin Maddeleri Üzerine

5. Madde

Madde ile Tarım ve Orman Bakanlığına, hâsıl olması durumunda idari para cezaları ve diğer amme alacaklarının güvenliğini sağlamak amacıyla tütün üreticileri ile tütün üretim ve pazarlama kooperatifleri hariç olmak üzere 4733 sayılı Kanun kapsamında üretim ve ithalat faaliyetleri ile Tütün Ticareti Yetki Belgesi kapsamındaki faaliyetlere ilişkin izin, uygunluk ve yetki belgesi bulunanlar ile izin, uygunluk ve yetki belgesi başvurusu, tadili veya süre uzatımına ilişkin talepleri olanlardan teminat alma ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirleme konusunda yetki verilmesi amaçlanmıştır. Hâlihazırda izin, uygunluk ve yetki belgesine tabi faaliyetlerde bulunanların istenilen teminatı ödememesi durumunda, faaliyete ilişkin belgelerinin teminat verilinceye kadar askıya alınması amaçlanmıştır.

Teklifin 5'inci maddesiyle yeni eklenen 8/A maddesinde; “tütün üreticileri ile tütün üretim ve pazarlama kooperatifleri” ile yaprak tütün işletmeleri” ibaresi eklenerek değiştirilmesi daha uygun olacaktır. Zira yaprak tütün işletmeleri de istisna kapsamına alınarak uygulamada karışılacak mağduriyetler ve karışıklık önlenecektir.

8. Madde

Madde ile yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ile ilgili üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ön görülmüş iken yapılan düzenleme ile bu ceza miktarı için iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.

Düzenleme ile cezanın alt sınırının düşürülmesi Cezanın Ertelenmesi ve Hükmün Açıklamasının Geri Bırakılması gibi kurumlar uygulanması neticesinde suçu işleyen kişi ya da kişilerin cezasız kalması sonucunu doğurabilir, düzenleme bu çerçevede değerlendirilmelidir.

Teklifi'nin 8'inci maddesiyle yeni eklenen 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin yirminci fıkrasında yer alan "Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumundan yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ile

ticari amaçla” ibaresinin "**Ülke sınırları içinde yetiştirilmiş tek başına kıyılıp içilebilen sarmalık tütün hariç olmak üzere ticari amaçla**" şeklinde değiştirilmesi daha uygun olacaktır. Zira teklifin amacı dışında uygulanması sebebiyle ülkemizde yerli üretim yapan tütün çiftçilerinin yaşayabileceği mağduriyetlerin önüne geçilecektir.

10. Madde

Yürürlük maddesidir. Madde ile 1-2-4-5-6-7-9 uncu maddelerin yürürlük tarihi 01/01/2024 tarihine bırakılmıştır.

Yürürlük tarihinin ileri bir tarihe bırakılması kanun ile öngörülen kaçakçılıkla mücadele kavramında bu suçları işleyen kişi ya da kişilere zaman tanıyacaktır. Teklifte yer alan ilgili maddelerin yürürlük tarihinin daha erken bir tarih olması öngörülmelidir.

Hasan Subaşı
Antalya

Ayhan Erel
Aksaray

BURSA MİLLETVEKİLİ OSMAN MESTEN
VE 66 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

TÜTÜN, TÜTÜN MAMULLERİ VE ALKOL
PİYASASININ DÜZENLENMESİNE DAİR KANUN
İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesine (ç) fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“d) 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile düzenlenen piyasalarda, Hazine ve Maliye Bakanlığınca yetki verilip verilmediğine bakılmaksızın, mükerrer 257 nci maddenin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi kapsamında vergi güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılmasına zorunluluk getirilen özel etiket ve işaretlerle ürünlerin etiketlenmesi veya işaretlenmesi ve etiketlenen veya işaretlenen ürün bilgilerinin kurulan veri merkezine aktarılmasını sağlayan sisteme fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek Hazine ve Maliye Bakanlığına elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyenler veya bunların gerçeğe uygun olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenler üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

MADDE 2- 213 sayılı Kanunun 367 nci maddesinin dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “(ç) fıkrasında” ibaresi “(ç) ve (d) fıkralarında” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine “sigara” ibaresinden sonra gelmek üzere “, makaron, yaprak sigara kağıdı ve sigara filtresi” ibaresi; yedinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerine “sigara” ibaresinden sonra gelmek üzere “, makaron, yaprak sigara kağıdı ve sigara filtresi” ibaresi eklenmiştir.

ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜTÜN, TÜTÜN MAMULLERİ VE ALKOL
PİYASASININ DÜZENLENMESİNE DAİR KANUN
İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesine (ç) fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“d) 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile düzenlenen piyasalarda, Hazine ve Maliye Bakanlığınca yetki verilip verilmediğine bakılmaksızın, mükerrer 257 nci maddenin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi kapsamında vergi güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılmasına zorunluluk getirilen özel etiket ve işaretlerle ürünlerin etiketlenmesi veya işaretlenmesi ve etiketlenen veya işaretlenen ürün bilgilerinin kurulan veri merkezine aktarılmasını sağlayan sisteme fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek Hazine ve Maliye Bakanlığına elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyenler veya bunların gerçeğe uygun olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenler üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

MADDE 2- 213 sayılı Kanunun 367 nci maddesinin dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “(ç) fıkrasında” ibaresi “(ç) ve (d) fıkralarında” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesine “sigara” ibaresinden sonra gelmek üzere “, makaron, yaprak sigara kağıdı ve sigara filtresi” ibaresi ve yedinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerine “sigara” ibarelerinden sonra gelmek üzere “, makaron, yaprak sigara kağıdı ve sigara filtresi” ibareleri eklenmiştir.

(Bursa Milletvekili Osman Mesten ve
66 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 4- 4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiş, yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “(o) ve (p)” ibaresi “(o), (p), (r) ve (s)” şeklinde değiştirilmiş, sekizinci fıkrasının birinci cümlesine “4250 sayılı Kanuna” ibaresinden sonra gelmek üzere “, 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinin (d) fıkrasına” ibaresi eklenmiş, fıkranın ikinci, üçüncü ve dördüncü cümleleri yürürlükten kaldırılmış, fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiş, dokuzuncu fıkranın birinci cümlesinde yer alan “(o) ve (p)” ibaresi “(o), (p), (r) ve (s)” şeklinde değiştirilmiştir.

“r) Makaron ve sigara üretim tesislerinde, Tarım ve Orman Bakanlığına bildirimde bulunmadan ve 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi kapsamında vergi güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılması zorunluluğu getirilen özel etiket ve işaretlerle ürünlerini etiketlemeden veya işaretlemeden makine çalışma testleri, ürün denemeleri veya deneme üretimi yapanlara, onbin Türk Lirasından az olmamak üzere, üretilen her bir adet başına bir Türk Lirası idarî para cezası verilir.

s) Makaron ve sigara üretim tesislerinde, makine çalışma testleri, ürün denemeleri veya deneme üretimi kapsamında üretilen makaron ve sigaraları süresi içerisinde imha etmeyenlere, onbin Türk Lirasından az olmamak üzere, üretilen her bir adet başına bir Türk Lirası idarî para cezası verilir.”

“213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinin (d) fıkrası ile 5607 sayılı Kanuna aykırı fiilleri işlediği tespit edilenlere Tarım ve Orman Bakanlığının düzenlemekle yükümlü olduğu piyasalarda faaliyete ilişkin verilen belgeler kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar askıya alınır ve bu süre içinde söz konusu tesis veya işyeri için başka bir gerçek veya tüzel kişiye belge verilmez.”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4- 4733 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin beşinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiş, yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “(o) ve (p)” ibaresi “(o), (p), (r) ve (s)” şeklinde, sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “(o) ve (p)” ibaresi “(o), (p), (r) ve (s)” şeklinde değiştirilmiştir.

“r) Makaron ve sigara üretim tesislerinde, Tarım ve Orman Bakanlığına bildirimde bulunmadan ve 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi kapsamında vergi güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılması zorunluluğu getirilen özel etiket ve işaretlerle ürünlerini etiketlemeden veya işaretlemeden makine çalışma testleri, ürün denemeleri veya deneme üretimi yapanlara, onbin Türk lirasından az olmamak üzere, üretilen her bir adet başına bir Türk lirası idarî para cezası verilir.

s) Makaron ve sigara üretim tesislerinde, makine çalışma testleri, ürün denemeleri veya deneme üretimi kapsamında üretilen makaron ve sigaraları süresi içerisinde imha etmeyenlere, onbin Türk lirasından az olmamak üzere, üretilen her bir adet başına bir Türk lirası idarî para cezası verilir.”

“Bu Kanuna, 4250 sayılı Kanuna, 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinin (d) fıkrasına veya 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin onuncu, onaltıncı, onyedinci, onsekizinci, yirminci ve yirmibirinci fıkralarına aykırı fiillerden dolayı haklarında kesinleşmiş mahkûmiyet kararı olanlara, bu Kanun kapsamında yürütülen faaliyetlere ilişkin hiçbir belge verilmez, verilmiş olanlar Tarım ve Orman Bakanlığınca iptal edilir. 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinin (d) fıkrası ile 5607 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin onuncu, onaltıncı, onyedinci, onsekizinci, yirminci ve yirmibirinci fıkralarına aykırı fiilleri işlediği tespit edilenlere bu Kanun kapsamında yürütülen faaliyetlere ilişkin verilen belgeler, kovuşturmaya yer olmadığına dair karar veya mahkeme kararı kesinleşinceye kadar askıya alınır ve bu süre içinde söz konusu tesis veya işyeri için başka bir gerçek veya tüzel kişiye belge verilmez.”

(Bursa Milletvekili Osman Mesten ve
66 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 5- 4733 sayılı Kanuna 8 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Teminat alınması

MADDE 8/A- Bu Kanuna göre tütün üreticileri ile tütün üretim ve pazarlama kooperatifleri hariç olmak üzere, tütün, tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, sigara filtresi, alkol ve alkollü içkilerin üretim ve ithalat faaliyetleri ile tütün ticareti yetki belgesi kapsamındaki faaliyetlere ilişkin; izin, uygunluk ve yetki belgesi bulunanlar ile izin, uygunluk ve yetki belgesi başvurusu, tadili veya süre uzatımına ilişkin talepleri olanlardan, doğabilecek idari para cezası ve vergi dairesi ve Sosyal Güvenlik Kurumunca 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca takip edilen diğer amme alacaklarının güvenliğini sağlamak amacıyla ellimilyon Türk Lirasına kadar, anılan Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde sayılan türden teminat almaya, mükelleflerin; faaliyet alanı, bu konuda yaptıkları faaliyete ilişkin süre, talep ettiği belge, işlem türü ve üretim kapasiteleri hususlarını birlikte veya ayrı ayrı dikkate alarak, teminatın; verilmesi gereken zamanı, türünü, tutarını, iadesi ile tamamlanmasına ilişkin hususları belirlemeye, teminat tutarını izin belgelerinin türleri itibarıyla farklılaştırmaya, ilk defa işe başlayanlar ile faaliyetine devam edenler açısından farklı teminat tutarı belirlemeye, teminat tutarını sifıra kadar indirmeye ve her takvim yılı için, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranına kadar, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırmaya, hangi hâllerde teminat aranılmayacağını ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşünü alarak belirlemeye Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilidir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 5- 4733 sayılı Kanuna 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Teminat alınması

MADDE 8/A- Bu Kanuna göre tütün üreticileri ile tütün üretim ve pazarlama kooperatifleri hariç olmak üzere, tütün, tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, sigara filtresi, alkol ve alkollü içkilerin üretim ve ithalat faaliyetleri ile tütün ticareti yetki belgesi kapsamındaki faaliyetlere ilişkin; izin, uygunluk ve yetki belgesi bulunanlar ile izin, uygunluk ve yetki belgesi başvurusu, tadili veya süre uzatımına ilişkin talepleri olanlardan, doğabilecek idari para cezası ve vergi dairesi ve Sosyal Güvenlik Kurumunca 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca takip edilen diğer amme alacaklarının güvenliğini sağlamak amacıyla ellimilyon Türk lirasına kadar, anılan Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (1), (2) ve (3) numaralı bentlerinde sayılan türden teminat almaya, mükelleflerin; faaliyet alanı, bu konuda yaptıkları faaliyete ilişkin süre, talep ettiği belge, işlem türü ve üretim kapasiteleri hususlarını birlikte veya ayrı ayrı dikkate alarak, teminatın; verilmesi gereken zamanı, türünü, tutarını, iadesi ile tamamlanmasına ilişkin hususları belirlemeye, teminat tutarını izin belgelerinin türleri itibarıyla farklılaştırmaya, ilk defa işe başlayanlar ile faaliyetine devam edenler açısından farklı teminat tutarı belirlemeye, teminat tutarını sifıra kadar indirmeye ve her takvim yılı için, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranına kadar, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırmaya, hangi hâllerde teminat aranılmayacağını ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşünü alarak belirlemeye Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilidir.

(Bursa Milletvekili Osman Mesten ve
66 Milletvekilinin Teklifi)

Bu Kanun kapsamında izin, uygunluk ve yetki belgesine tabi faaliyetlerde bulunanlardan maddenin birinci fıkrasına göre istenilen teminatı vermeyenlerin faaliyete ilişkin belgeleri teminat verilinceye kadar askıya alınır ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de izin, uygunluk ve yetki belgesi verilmez. Bu madde kapsamında alınan teminatların paraya çevrilmesi halinde paraya çevrilen tutar alacaklı idareler arasında garameten taksim edilir.”

MADDE 6- 4733 sayılı Kanuna 8 inci maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“İzin ve yetki belgesi başvurusu, tadili ve süre uzatımında vadesi geçmiş prim, idari para cezası ve vergi borcu bulunmaması yükümlülüğü

MADDE 8/B- Bu Kanuna göre tütün, tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, sigara filtresi, alkol ve alkollü içkilerin üretim ve ithalat faaliyetleri ile tütün ticareti yetki belgesi kapsamındaki faaliyetlere ilişkin izin, uygunluk ve yetki belgesi başvurusu, tadili veya süre uzatımına ilişkin taleplerin yerine getirilmesi için bu Kanun kapsamında verilen ve süresinde ödenmemiş bulunan idari para cezası borcu, Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim ve idari para cezası borcu ile vergi dairelerine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması şarttır. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından, izin, uygunluk ve yetki belgesi başvurusu, tadili veya süre uzatımına ilişkin talepte bulunanların vadesi geçmiş borcu bulunmadığına dair bilgiler, Gelir İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumundan temin edilir. Tarım ve Orman Bakanlığı, bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları Gelir İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşünü alarak belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 7- 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinin beşinci fıkrasına “(yalnız tütün yerine geçen maddelerden yapılmış sigaralar)” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile 4813.10.00.80.00 (makaron)” ibaresi eklenmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu Kanun kapsamında izin, uygunluk ve yetki belgesine tabi faaliyetlerde bulunanlardan birinci fıkraya göre istenilen teminatı vermeyenlerin faaliyete ilişkin belgeleri teminat verilinceye kadar askıya alınır ve bu süre içinde söz konusu tesis için başka bir gerçek veya tüzel kişiye de izin, uygunluk ve yetki belgesi verilmez. Bu madde kapsamında alınan teminatların paraya çevrilmesi hâlinde paraya çevrilen tutar alacaklı idareler arasında garameten taksim edilir.”

MADDE 6- 4733 sayılı Kanuna 8 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“İzin ve yetki belgesi başvurusu, tadili ve süre uzatımında vadesi geçmiş prim, idari para cezası ve vergi borcu bulunmaması yükümlülüğü

MADDE 8/B- Bu Kanuna göre tütün, tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, sigara filtresi, alkol ve alkollü içkilerin üretim ve ithalat faaliyetleri ile tütün ticareti yetki belgesi kapsamındaki faaliyetlere ilişkin izin, uygunluk ve yetki belgesi başvurusu, tadili veya süre uzatımına ilişkin taleplerin yerine getirilmesi için bu Kanun kapsamında verilen ve süresinde ödenmemiş bulunan idari para cezası borcu, Sosyal Güvenlik Kurumuna vadesi geçmiş prim ve idari para cezası borcu ile vergi dairelerine 6183 sayılı Kanunun 22/A maddesi kapsamında vadesi geçmiş borcun bulunmaması şarttır. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından, izin, uygunluk ve yetki belgesi başvurusu, tadili veya süre uzatımına ilişkin talepte bulunanların vadesi geçmiş borcu bulunmadığına dair bilgiler, Gelir İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumundan temin edilir. Tarım ve Orman Bakanlığı, bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları Gelir İdaresi Başkanlığı ile Sosyal Güvenlik Kurumunun görüşünü alarak belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 7- 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasına “(yalnız tütün yerine geçen maddelerden yapılmış sigaralar)” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile 4813.10.00.80.00 (makaron)” ibaresi eklenmiştir.

(Bursa Milletvekili Osman Mesten ve
66 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 8- 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin yirminci fıkrasında yer alan “Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumundan yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ile ticari amaçla” ibaresi “Ticari amaçla” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye yirminci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(21) Tarım ve Orman Bakanlığından yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.”

MADDE 9- 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 57 nci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “kesintisiz yedi yıl” ibaresi “son sinyal alınmasından itibaren kesintisiz bir yıl” şeklinde, fıkranın ikinci cümlesinde yer alan “yedi yıllık” ibaresi “bir yıllık” şeklinde, fıkranın üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu suretle elektronik kimlik bilgileri kayıtlı olmaktan çıkarılan cihazlar son kullanıcılarına ait bir hat ile kullanıldığında, bu cihazların elektronik kimlik bilgileri başka bir işleme gerek kalmaksızın tekrar kayıtlı hâle getirilir.”

“Elektronik kimlik bilgileri bu suretle tekrar kayıtlı hâle getirilemeyen cihazlar için Kurum düzenlemeleri çerçevesinde başvuru yapılması gerekir.”

MADDE 10- Bu Kanunun;

- a) 1 inci, 2 nci, 4 üncü, 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 9 uncu maddeleri 1/1/2024 tarihinde,
- b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 11- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 8- 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 3 üncü maddesinin yirminci fıkrasında yer alan “Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumundan yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar ile ticari amaçla” ibaresi “Ticari amaçla” şeklinde değiştirilmiş, maddeye yirminci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(21) Tarım ve Orman Bakanlığından yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlara iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir.”

MADDE 9- 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 57 nci maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “kesintisiz yedi yıl” ibaresi “son sinyal alınmasından itibaren kesintisiz bir yıl” şeklinde, ikinci cümlesinde yer alan “yedi yıllık” ibaresi “bir yıllık” şeklinde, üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu suretle elektronik kimlik bilgileri kayıtlı olmaktan çıkarılan cihazlar son kullanıcılarına ait bir hat ile kullanıldığında, bu cihazların elektronik kimlik bilgileri başka bir işleme gerek kalmaksızın tekrar kayıtlı hâle getirilir.”

“Elektronik kimlik bilgileri bu suretle tekrar kayıtlı hâle getirilemeyen cihazlar için Kurum düzenlemeleri çerçevesinde başvuru yapılması gerekir.”

MADDE 10- Bu Kanunun;

- a) 1 inci, 2 nci, 4 üncü, 5 inci, 6 ncı, 7 nci ve 9 uncu maddeleri 1/1/2024 tarihinde,
- b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 11- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.